

Onderzoek jongeren en
criminaliteit in
Haarlem:
verslag voormeting

Amsterdam, 2 juli 1992
Van Dijk, Van Soomeren en Partners
P.M. de Savornin Lohman
N. Hilhorst
m.m.v. R. van Overbeeke

Inhoud

	pagina:
1 Inleiding	1
1.1 Aanleiding tot het onderzoek: twee wijkgerichte jongerenprojecten	1
1.2 Opzet van het begeleidend onderzoek	2
1.3 Leeswijzer	3
2 Uitvoering van de voormeting onder jongeren	4
2.1 Selectie van de jongeren voor het onderzoek: 4 subgroepen	4
2.2 De vragenlijst	5
2.3 Afname van de enquêtes onder jongeren	5
3 Achtergrondgegevens	6
3.1 Persoonskenmerken	6
3.2 Thuissituatie	7
3.3 School	9
3.4 Werk/werkloosheid	11
3.5 Samenvattend over de achtergrondkenmerken	12
4 Criminaliteit	14
4.1 Criminaliteit algemeen	14
4.2 Vandalisme	15
4.3 Winkeldiefstal	16
4.4 Criminaliteit en etnische groepen	16
4.5 Samenvattend over criminaliteit	17
5 Vrije tijd	19
5.1 Enkele algemene gegevens	19
5.2 Belangrijkste bezigheden	20
5.3 Behoeften	20
6 Beleving en behoeften in de 2 projectbuurten: aanvullende gegevens	22
6.1 Meerwijk	22
6.1.1 Leerlingen basisschool	22
6.1.2 Leerlingen voortgezet onderwijs	23
6.1.3 Oordeel over tienercentrum Space	24
6.2 Oost	24
6.2.1 Leerlingen basisschool	24
6.2.2 Leerlingen voortgezet onderwijs (aselect)	25
6.2.3 Oudere jongeren (Oost-select)	25
7 Samenvatting: een profielschets van de projectbuurten	27
7.1 Profielschets van Meerwijk	27
7.2 Profielschets van Oost	29

Bijlage 1: tabellen

1 Inleiding

In dit interim rapport wordt verslag gedaan van de uitvoering en uitkomsten van de enquête onder jongeren in drie Haarlemse wijken.

Deze enquête maakt onderdeel uit van een begeleidend onderzoek bij een tweetal wijkgerichte jongerenprojecten.

1.1 Aanleiding tot het onderzoek: twee wijkgerichte jongerenprojecten

Het 10+ project in Meerwijk

Het Bureau Criminaliteitspreventie van de gemeente Haarlem heeft het initiatief genomen tot het 10+ project in **Meerwijk**. Dit project wordt uitgevoerd in het kader van het gemeentelijk sociale vernieuwingsbeleid. Doel van het project is te voorkomen dat jongeren van 10 tot en met 15 jaar crimineel gedrag gaan vertonen, (verdere) achterstand op school oplopen en op de arbeidsmarkt slechte perspectieven zullen hebben. Het project zal zich daarbij vooral op allochtone jongeren richten, aangezien het risico van maatschappelijke problemen bij deze jongeren verhoudingsgewijs groter is. Dit neemt echter niet weg dat alle jongeren van 10 tot en met 15 tot de doelgroep behoren. Belangrijke onderdelen van het project zijn:

- Signalering en contactlegging met jongeren die probleemgedrag vertonen.
- Het realiseren van een opvangpunt (huiskamer project).
Jongeren die veel op straat zwerven wordt een alternatief geboden, waar ze terecht kunnen voor rust en gezelligheid. Door ook 'spannende' activiteiten te organiseren, wordt voorkomen dat dit opvangpunt een 'saai' imago krijgt.
- Gezamenlijk met de jongeren activiteiten opzetten om hun vrijetijdsbesteding meer te structureren. Hierbij wordt gedacht aan het voor en door jongeren laten maken van speelvoorzieningen en het leggen van een link met bestaande sportvoorzieningen.
- Opzetten van een huiswerkklas; begeleiding en voorbereiding op de overstap van basis onderwijs naar voortgezet onderwijs.
- Zorgen voor spijbelopvang en terugbrengen van schooldiscipline.

Het project is van start gegaan in het voorjaar van 1992 en zal in ieder geval tot eind 1993 duren.

Haarlem-Oost: criminele jongeren

Daarnaast ligt het in de bedoeling in **Haarlem Oost** (Parkwijk) een project op te starten, dat zich richt op groepen jongeren die zich met crimineel gedrag manifesteren. De doelgroep bestaat enerzijds uit jongeren die regelmatig criminaliteit plegen (maar nog niet als harde-kern leden worden beschouwd) en anderzijds uit jongeren die daarin worden meegezogen en opgeleid (de 'meelopers'). De jongeren die tot de harde kern worden gerekend behoren vooralsnog niet tot de doelgroep van het project.

In dit project wordt een integrale aanpak voorgestaan, waarbij repressieve en preventieve maatregelen hand in hand gaan. De beoogde leeftijdsgroep is breder dan die van het project in Meerwijk, namelijk jongeren van 10-20 jaar.

De inhoud van het project in Haarlem-Oost moet nog nader worden uitgewerkt.

1.2 Opzet van het begeleidend onderzoek

De projecten worden begeleid door onderzoek, dat een tweeledig doel heeft:

- 1 Het bieden van inzicht in de situatie en behoeften van jongeren, opdat te nemen maatregelen hierop kunnen worden afgestemd.
- 2 Het nagaan of de doelstellingen van de projecten worden gerealiseerd (effect-meting).

Om deze doelstellingen te beantwoorden worden de volgende onderzoeksactiviteiten uitgevoerd:

- * Een enquête onder jongeren uit de doelgroep, waarin zij voor de start van de projecten bevraagd worden over hun situatie en over hun wensen, onder meer ten aanzien van school en vrijetijdsbesteding. Dit kan informatie opleveren die van belang is voor de inrichting en inhoudelijke invulling van de projecten. Deze enquête dient tevens als de **voormeting** voor de effectmeting. In 1994 zal een nametingsenquête worden uitgezet, zodat door vergelijking van voor- en nameting veranderingen bij de jongeren kunnen worden geconstateerd op het gebied van schoolprestaties, criminaliteit en vrijetijdsbesteding¹.
- * In de tweede plaats zal ten behoeve van de effectmeting gebruik worden gemaakt van 'informatie uit de tweede hand' over jongeren. Het gaat daarbij om gegevens van politie, HALT, Openbaar Ministerie, scholen en project medewerkers. Een voordeel van deze gegevens is dat zij gedurende de gehele looptijd van het project verzameld kunnen worden en niet slechts op twee momenten in de tijd.
- * Om na te kunnen gaan of eventuele gevonden effecten samenhangen met de lopende projecten, is aan de onderzoekswijken een **controlewijk** toegevoegd. Gezien de specifieke problematiek van de groep (criminele) jongeren in Oost is gekozen voor een controlegroep/wijk die vergelijkbaar is met de meer algemene doelgroep van het project in Meerwijk. Op basis van informatie van het Bureau Criminaliteitspreventie van de gemeente Haarlem is gekozen voor een deel van Haarlem-Noord als controlewijk².

Beperkingen van het onderzoek

Aangezien de projecten op het moment dat de voormeting werd uitgevoerd (maart-mei 1992) nog niet van start zijn gegaan, kunnen alleen de potentiële (en niet de feitelijke) doelgroepen van de projecten onderzocht worden.

Bovendien is, om te waarborgen dat bepaalde jongeren voldoende vertegenwoordigd zijn in de onderzoeksgroep, bij een deel van de onderzoeksgroep (de drie aselecte groepen, zie hoofdstuk 2) gekozen voor een stratificatie op sekse en etnische herkomst. Dit beperkt de generaliseerbaarheid van de uitkomsten naar de totale groep jongeren in de desbetreffende wijken³.

De verkregen gegevens dienen dus opgevat te worden als representatief voor de situatie en wensen van de **voor de projecten relevante jongeren** en niet als een representatief beeld van alle jongeren van die leeftijd in de drie wijken.

1 Het project in Meerwijk is begin 1992 van start gegaan. De voormeting in Meerwijk heeft plaatsgevonden in maart 1992. Op dat moment waren er nog geen concrete activiteiten voor de doelgroep gestart, die de uitkomsten van de voormeting hadden kunnen verstoren.

2 In eerste instantie was Delftwijk in Haarlem-Noord aangewezen als controlewijk. Deze wijk bleek echter te klein (5-6 straten, met veel ouderen). De wijk is toen uitgebreid met een aantal aangrenzende straten.

3 Gestreefd werd naar 30% meisjes en 70% jongens, en naar 50% autochtonen en 50% allochtonen per subgroep.

1.3 Leeswijzer

In **hoofdstuk 2** wordt ingegaan op de uitvoering van de voormeting: de selectie van de jongeren en de afname van de schriftelijke vragenlijsten.

In **hoofdstuk 3** komen de achtergrondkenmerken van de onderzochte jongeren aan de orde: sekse, leeftijden, etnische herkomst en hun thuis- school- en werksituatie.

Hoofdstuk 4 handelt over crimineel gedrag van de jongeren, met speciale aandacht voor vandalisme en winkeldiefstal. Ook komt de relatie tussen etnische herkomst en criminaliteit aan de orde.

In **hoofdstuk 5** wordt ingegaan op de vrijetijdsbesteding van de jongeren, zoals die naar voren komt uit de antwoorden op de vragenlijst.

In **hoofdstuk 6** worden de beleving en behoeften van de jongeren op het gebied van hun vrijetijdsbesteding nader uitgediept aan de hand van aanvullende informatie uit groepsgesprekken en aanvullende vragen in de vragenlijst.

In **hoofdstuk 7** worden de belangrijkste uitkomsten van het onderzoek nog eens **per wijk** samengevat.

2 Uitvoering van de voormeting onder jongeren

2.1 Selectie van de jongeren voor het onderzoek: 4 subgroepen

Om de verschillen in opzet en doelgroep van de twee jongerenprojecten te onder-
vragen, is gekozen voor een indeling in vier subgroepen van te onderzoeken
jongeren. Drie van deze vier subgroepen zijn in principe onderling vergelijkbaar,
één subgroep is andersoortig van samenstelling en is ook op een andere manier
geselecteerd. De indeling in subgroepen staat vermeld in schema 1, met in de
rechterkolommen het aantal nagestreefde en uiteindelijk afgenomen enquêtes per
subgroep.

Schema 1: indeling onderzoeksgroepen

Subgroep/wijk	leeftijd	selectiewijze	gewenst aantal	gerealiseerd aantal
Meerwijk (project)	10-14 jaar	aselect via scholen	60	54
Noord (controle)	10-14 jaar	aselect via scholen	60	52
Oost-aselect	10-14 jaar	aselect via scholen	30	27
Oost-select	15-20 jaar	select via informanten	50	34

De afwijkende subgroep is de 'Oost-select' groep: een groep wat oudere jongeren, waarvan bekend is dat zij betrokken zijn bij criminaliteit, en die aangewezen zijn in overleg met de politie en een jongerenwerker. Dit resulteerde in een lijst met 35 namen. Vervolgens heeft de jongerenwerker het contact tot stand gebracht tussen de onderzoekers en de 35 jongeren. Op één na alle jongeren hebben uiteindelijk meegewerkt aan het onderzoek. Deze groep dekt dus voor vrijwel 100% de doelgroep af van het op te zetten project in Oost (zie hoofdstuk 1).

De overige drie 'aselecte' groepen⁴ (jongeren van 10-14 jaar) zijn benaderd via scholen voor basisonderwijs (groep 7 en 8) en scholen voor het voortgezet onderwijs (klassen 1 en 2) in de betrokken wijken. Een aantal scholen in of dichtbij de onderzoeksbuurten is benaderd met het verzoek mee te werken (basisscholen,

⁴ In de rest van dit rapport wordt veelvuldig gesproken over 'de 3 aselechte groepen' en de 'Oost-select groep'. Puur formeel gesproken zijn de 3 aselechte groepen ook niet geheel aselechte tot stand gekomen: niet alle scholen hebben meegewerkt aan het onderzoek en er zijn criteria met betrekking tot sekse en etnische herkomst gehanteerd bij de selectie van de jongeren. Omdat de 3 aselechte groepen wel op te vatten zijn als een (gestratificeerde) **steekproef** uit de potentiële doelgroep van een criminaliteitspreven-
tie project, hanteren we toch het aselechte-select onderscheid in de rest van het rapport.

LBO's). Enkele scholen weigerden medewerking of stelden bepaalde voorwaarden⁵.

Uiteindelijk zijn de volgende schooltypen betrokken in het onderzoek:

Meerwijk: 3 basisscholen, 1 LBO-school, 1 MAVO.

Oost: 2 basisscholen, 1 LBO-school.

Noord: 3 basisscholen, 1 LBO-school, 1 MAVO.

Aan elke school werd gevraagd zelf 10 leerlingen te selecteren die de vragenlijst konden invullen, met inachtneming van de gestelde selectiecriteria (woonachtig in de aangewezen buurt, 30% meisjes/70% jongens, 50% allochtoon/50% autochtoon).

Uit de rechterkolom in het schema blijkt, dat de streefgetallen niet geheel gehaald zijn:

- in Meerwijk zijn zes vragenformulieren uitgevallen, omdat achteraf bleek dat deze jongeren niet in de betreffende wijk woonden (fout bij de selectie door de scholen);
- in Noord stuitte de medewerking van scholen op problemen, waardoor er uiteindelijk (na veel extra inspanningen) wat minder enquêtes zijn gerealiseerd;
- in de Oost-select groep bleken drie jongeren te zitten die niet in de wijk woonden;
- de Oost-select groep (door politie en jongerenwerker opgestelde lijst) bleek uiteindelijk te bestaan uit 35 jongeren en niet, zoals eerst werd gedacht, uit circa 50 jongeren.

2.2 De vragenlijst

Er is een schriftelijke semi-gestructureerde vragenlijst gebruikt, waarin vragen werden gesteld over: persoonskenmerken, de thuissituatie, de schoolsituatie, werk/-werkloosheid, criminaliteit en vrijetijdsbesteding. Ten bate van de Oost-select groep (oudere jongeren) werd een uitgebreide versie gemaakt, waaraan vragen waren toegevoegd over werk en werkloosheid. In Meerwijk werden vragen toegevoegd over tienercentrum Space.

2.3 Afname van de enquêtes onder jongeren

De enquêtes onder de leeftijdsgroepen 10-12 en 13-15 jarigen zijn afgenomen op de scholen, in kleine groepjes van 3-4 jongeren. Ieder jongere vulde een schriftelijke vragenlijst in, waar nodig met hulp van de onderzoeker. Elke invulsessie werd afgesloten met een kort vraaggesprekje, waarin enkele meer kwalitatieve zaken (beleving en behoeften op vrijetijdsgebied) verder werden uitgediept.

De oudere leeftijdsgroep (Oost-select) werd geënquêteerd in de Troll in Parkwijk⁶. Dit gebeurde weer in groepjes van 3-4 jongeren. Ook deze invulsessies werden afgesloten met een kort groepsgesprek.

Uiteindelijk zijn er 167 bruikbare enquêtes verwerkt.

In de volgende hoofdstukken worden de belangrijkste uitkomsten van deze onderzoeksrond op een rij gezet. Een totaaloverzicht van alle uitkomsten is opgenomen in bijlage 1.

⁵ Twee scholen in Noord eisten dat de onderzoekers de ouders van de leerlingen per brief om toestemming tot medewerking verzochten. Dit is gebeurd, maar leverde geen enkele positieve reactie op.

⁶ De Troll is het jongerenwerk-onderdeel van wijkcentrum het Broederhuis.

3 Achtergrondgegevens

In de enquête is gevraagd naar de persoonskenmerken geslacht, leeftijd, geboorteland en etnische herkomst (geboorteland ouders). Verder zijn vragen gesteld over de thuissituatie, de schoolsituatie en de (eventuele) werksituatie. Daarbij werd ook aandacht besteed aan belevingsaspecten rond thuis, school en/of werk.

In dit hoofdstuk worden de vier onderzoeksgroepen beschreven op deze kenmerken en aspecten.

Daarbij worden de resultaten voor de drie onderling vergelijkbare, **aselecte** groepen eerst samengevat, waarna wordt gekeken naar verschillen tussen de drie groepen. Met name wordt nagegaan of de groep in Meerwijk (projectbuurt) vergelijkbaar is met de controlegroep in Noord.

Naar de specifieke groep in Oost (**Oost-select**) wordt steeds apart gekeken, deze is niet vergelijkbaar met de andere drie aselecte groepen.

3.1 Persoonskenmerken (zie ook tabel 1 in bijlage 1)

Bij de selectie van de aselecte groepen werd gestreefd naar 70% jongens en 30% meisjes. Deze streefgetallen zijn gehaald. Er zijn vrijwel geen onderlinge verschillen tussen de drie aselecte groepen.

De Oost-select groep telt slechts vier meisjes (12%), hetgeen het beeld bevestigt dat we bij criminele jongeren in de eerste plaats met jongens te maken hebben.

De **leeftijdsverdeling** van de jongeren is niet geheel conform de nagestreefde verdeling bij de selectie: van de drie aselecte groepen in Meerwijk, Noord en Oost (streven: alleen 10-14 jarigen) is 91% inderdaad 10-14 jaar oud en 9% is 15 of 16 jaar oud. De leeftijdsverdeling van de vergelijkingsgroepen Meerwijk (project) en Noord (controle) is niet geheel gelijk: in de Meerwijkgroep zitten relatief veel 10-12 jarigen, minder 13-14 jarigen en meer 15/16 jarigen.

Van de Oost-selectgroep (verwachting: 15-20 jarigen) is 85% inderdaad 15-20 jaar oud, 15% is 13 of 14 jaar oud⁷.

Etnische herkomst

Van de 133 jongeren in de drie aselecte groepen heeft ruim de helft (55%) twee Nederlandse ouders. De resterende groep van 58 jongeren heeft één of twee ouders die in het buitenland geboren zijn. Hierin zit een groep van 45 jongeren (= 34%), die we verder aanduiden met 'allochtonen':

- 21 jongeren met twee Turkse ouders;
- 2 jongeren met een Turkse vader en een Nederlandse moeder;
- 15 jongeren met twee Marokkaanse ouders;
- 3 jongeren met twee Surinaamse ouders;
- 4 jongeren met één Surinaamse ouder en één Nederlandse ouder.

Naast deze groep allochtone jongeren is er nog een groep van 13 jongeren (10%), die één of twee ouders heeft die in andere buitenlandse landen zijn geboren⁸.

⁷ Ten aanzien van deze groep waren geen leeftijdscriteria opgesteld, de **verwachting** was wel, dat deze groep voornamelijk zou bestaan uit jongeren van 15-20 jaar.

⁸ Namelijk: Indonesië (2x), Egypte, Japan, Hongarije (3x), Koeweit, Perzië (2x), China (2x), Ghana (2x), Syrië, Libanon, Duitsland, Engeland en de USA.

Deze groep duiden we verder aan met 'overig buitenlands'.

Als we kijken naar de **verblijfsduur** in Nederland van de niet-autochtone jongeren, dan valt op dat de (23) Turkse jongeren vrijwel allemaal in Nederland zijn geboren (1 Turkse jongere uitgezonderd).

De Marokkaanse groep geeft een geheel ander beeld te zien: van de 15 Marokkaanse jongeren werd 1 jongere in Nederland geboren, de overige Marokkaanse jongeren zijn in meerderheid 5-10 jaar in Nederland. Dit betekent dat deze jongeren naar Nederland migreerden toen zij zo'n 6-8 jaar oud waren. Uit ervaringen en onderzoek is bekend dat deze leeftijdsgroep bij migratie vaak meer aanpassingsproblemen heeft in het nieuwe woonland, dan kinderen die op jongere leeftijd migreerden.

Van de Surinaamse groep zijn 4 (van de 7) jongeren in Nederland geboren, de rest migreerde 1 jaar (1 jongere), 1-5 jaar (1x) of 5-10 jaar (1x) geleden naar Nederland.

Van de 13 'overige buitenlanders' werden er 5 in Nederland geboren, 3 jongeren wonen sinds 1-5 jaar in Nederland, 3 wonen hier 5-10 jaar en 1 woont langer dan 10 jaar in Nederland.

Spijtig genoeg zijn ook op dit gebied Meerwijk en de controle wijk (Noord) niet geheel vergelijkbaar: in Meerwijk wonen meer jongeren met één of twee ouders van buitenlandse afkomst (allochtoon: 43%, overig buitenlands: 13%) dan in Noord het geval is (allochtoon: 21%, overig buitenlands: 10%)⁹.

De groep 'Oost-select' kent veel minder allochtone jongeren dan de drie aselechte groepen: 85% van de Oost-select jongeren heeft twee Nederlandse ouders, 6% is allochtoon en 9% 'overig buitenlands'¹⁰.

Resumerend

- De drie aselechte jongere groepen in Meerwijk, Noord en Oost worden gekenmerkt door: 70% jongens, 30% meisjes; 91% in de leeftijd van 10-14 jaar; en 55% autochtonen, 34% allochtonen en 10% overig buitenlands.
- De Meerwijk-groep is goed vergelijkbaar met de controlegroep (Noord) wat betreft de sekseverdeling; maar minder wat betreft leeftijden (met name meer 10-12 jarigen in Meerwijk) en etnische herkomst (meer allochtonen en andere buitenlanders in Meerwijk).
- De groep wat oudere jongeren in Oost (Oost-select) wijkt - naast uiteraard op leeftijd - in alle opzichten af van de drie aselechte groepen: het gaat om relatief veel jongens (88%), veel in Nederland geboren (97%) en veel autochtonen (85%).

3.2 Thuissituatie (zie tabel 2 in bijlage 1)

Gezinssituatie

Op één na alle jongeren uit de drie aselechte groepen wonen thuis bij beide ouders (81%) of bij één van beide ouders (18%). Ook de jongeren uit de Oost-select groep wonen over het algemeen bij beide ouders (79%) of bij één ouder (18%). Eén jongere uit deze groep woont samen met een partner.

⁹ Door de problemen met de werving van jongeren voor deelname aan het onderzoek in Noord is wel rekening gehouden met de verdeling jongen/meisje, maar zijn de eisen t.a.v. de verdeling allochtoon/-autochtoon niet overleend gehouden.

¹⁰ Namelijk: 2 jongeren met 2 Turkse ouders, 2 jongeren met 1 Indonesische ouder en 1 jongere met een ouder uit Kenya. Alle 5 jongeren zijn in Nederland geboren.

Voor **beide groepen** (aselect en select) geldt, dat circa driekwart van de jongeren het thuis naar de zin heeft, en 1 op de 5 vindt het thuis 'matig' leuk. Slechts een enkeling vindt het thuis vervelend.

Ook de omgang met de ouders is over het algemeen goed: van de jongeren uit de **aselecte** groep kan 85% het goed vinden met de vader en 89% heeft een goed contact met de moeder. Eén op de tien jongeren noemt de omgang met vader en/of moeder 'matig' en slechts een enkeling noemt het contact 'slecht'. De omgang met broers en zussen wordt wat minder positief beoordeeld: 50% noemt dit goed, 30% matig en 5% slecht (7% heeft geen broers of zussen).

Deze vrij goede gezinsrelaties bij de drie aselecte groepen komen ook terug in de antwoorden op de vraag of men ooit van huis is weggelopen (3% deed dit 1x, 3% vaker) en de vraag of ze aan hun ouders vertellen wat ze uitvoeren buitenshuis: 76% vertelt dit altijd of meestal, 10% soms wel, soms niet en 13% vertelt het vrijwel nooit.

Als we de drie aselecte groepen onderling vergelijken, dan blijkt dat de groep in Noord iets minder positief scoort dan de groepen in Meerwijk en Oost: vooral het oordeel over de thuissituatie valt lager uit.

De **Oost-select** groep scoort op bijna alle vragen iets onder het gemiddelde van de drie aselecte groepen. Met name de omgang met vader (71% 'goed' tegen 85% voor de aselecte groepen) wordt minder vaak positief beoordeeld. Een kwart van de jongeren uit de Oost-select groep heeft een 'matig' contact met vader en/of moeder, en 6% heeft totaal geen contact (meer) met vader. Verder valt het relatief hoge percentage 'enig kinderen' op: 18% van de Oost-select groep heeft geen broers of zussen, of heeft daar geen contact meer mee.

Van de Oost-select groep is een vrij aanzienlijk deel (24%) één of meer keer van huis weggelopen. Ook over hun bezigheden buitenshuis is men beduidend minder openhartig dan de (jongere!) aselecte groepen.

Baan ouders

Over het algemeen komen de geënquêteerde jongeren uit gezinnen met een werkende vader: van de drie **aselecte** groepen heeft 80% een werkende vader. Ook van de moeders van de jongeren in de aselecte groepen werkt een vrij groot deel: 53% van de jongeren heeft een moeder met een betaalde baan¹¹.

Onderlinge vergelijking van de drie aselecte groepen laat zien dat de groep in Meerwijk wat minder vaak een werkende moeder heeft (37%, tegen 53% voor de totale aselecte groep).

Ook op dit onderdeel scoort de **Oost-select** groep lager dan de drie aselecte groepen: 71% heeft een werkende vader en 44% heeft een werkende moeder.

Zakgeld/inkomen

Gevraagd naar de hoeveelheid zakgeld die men per week ontvangt, blijkt dat bijna 1 op de 5 jongeren uit de drie aselecte groepen **geen** zakgeld krijgt.

De overige jongeren ontvangen gemiddeld f 9,50 per week aan zakgeld. Dit gemiddelde ligt in Meerwijk iets hoger (f 10,50); maar hier is de groep die géén zakgeld ontvangt ook wat groter. In Noord ontvangt 10% van de jongeren geen zakgeld.

De inkomenspositie van de (wat oudere) Oost-select groep is duidelijk afwijkend: 10 jongeren hebben een baan en 4 (werkloze) jongeren ontvangen een uitkering. De schoolgaande jongeren ontvangen allen wel zakgeld, en dat is beduidend meer dan de (jongere) aselecte groepen: gemiddeld bijna f 25,- per week.

¹¹ Daarbij zijn ook moeders met een kleine deeltijdbaai en moeders die af en toe werken opgevat als 'werkend'.

Resumerend over de thuissituatie

- Vrijwel alle geënquêteerde jongeren wonen thuis bij beide ouders (circa 80%) of één van beide ouders (circa 20%).
- Driekwart van alle jongeren heeft het naar de zin thuis, ongeveer 1 op de 5 vindt het thuis matig leuk.
- Met name in de **aselecte** groep wordt de omgang met de ouders positief beoordeeld, slechts 10% spreekt van een matige relatie met de ouders en een enkeling noemt deze relatie 'slecht'. De omgang met broers en zussen is wat minder ongecompliceerd: 50% van de jongeren in de aselecte groep is hier positief over.
De vrij goede gezinsrelaties blijken verder uit het geringe aantal 'weglopers' in de aselecte groep en het vrij geringe aantal jongeren dat de eigen bezigheden buitenshuis niet thuis vertelt.
- De **Oost-select** groep scoort iets minder gunstig op de vragen over de gezins-situatie (maar nog steeds overwegend positief) en in deze groep komt ook meer wegliepgedrag voor.
- Een (ruime) meerderheid van de jongeren heeft een vader met een betaalde baan terwijl ook werkende moeders vrij veel voorkomen.

3.3 School

De drie aselecte groepen in Meerwijk, Noord en Oost zijn per definitie 100% schoolgaand (10-14 jarigen). Van de selecte groep in Oost gaan 22 van de 34 jongeren (65%) nog naar school.

Onderwijstype (zie tabel 3 in bijlage 1)

Van de aselecte drie groepen volgt 59% het basisonderwijs; 5% zit in een brugklas van het voortgezet onderwijs, 17% zit op een LBO-school, 19% op een MAVO-school¹².

Van de 22 schoolgaande 'oudere' jongeren in Oost (Oost-select) volgt 50% een LBO-opleiding, 14% zit op de MAVO, 5% op HAVO/MBO en 9% op een basis-school, 18% is partieel leerplichtig (leerlingstelsel)¹³.

Oordeel over school (zie tabel 3 in bijlage 1)

De jongeren uit de **aselecte** groep zijn over het algemeen vrij positief over school: 73% vindt het heel leuk of leuk op school, 24% vindt het matig of wisselend en slechts 3% vindt het niet leuk. Ook het oordeel over de regels op school (68% 'wel goed') en over de omgang met docenten (66% (heel) goed) en klasgenoten (68% (heel) goed) is over het algemeen positief. Degenen die niet uitgesproken positief zijn geven over het algemeen een 'matig'-oordeel over deze aspecten. De **Oost-select** groep scoort wat minder gunstig op deze school-vragen: hier vindt 68% de school leuk; 32% vindt de regels op school echter 'te streng' (aselecte groepen: 11%), en slechts 32% is positief over de omgang met docenten. De omgang met klasgenoten is meestal wel goed (68% scoort positief).

Schoolprestaties (zie tabel 4 in bijlage 1)

Ook wat de (zelf gerapporteerde) schoolprestaties betreft scoren de drie **aselecte** groepen niet ongunstig: 62% noemt de eigen prestaties goed tot zeer goed. Ruim

12 Deze verdeling naar schooltype is uiteraard volledig bepaald door de gevolgde selectie van jongeren voor het onderzoek.

13 Van 1 jongere is niet bekend welk onderwijstype hij volgt.

een kwart vindt de eigen prestaties matig of wisselend en slechts 4% noemt ze ronduit 'slecht'.

Niet alleen de prestaties zelf, ook de waarde die eraan gehecht wordt door de jongeren zelf en door hun ouders, geven een redelijk gunstig beeld: 90% van de jongeren uit de aselechte groepen vindt goede cijfers (heel) belangrijk; en 96% zegt dat hun ouders dit (heel) belangrijk vinden.

Alle jongeren in deze groep maken dagelijks huiswerk, de meerderheid besteedt daar maximaal een half uur (42%) tot een uur (34%) aan. Grote verschillen tussen de drie aselechte groepen onderling zijn er niet, zij het dat de groep in Noord iets lager scoort dan de groepen in Meerwijk en Oost.

Ook op dit gebied steekt de **Oost-select** groep niet gunstig af: slechts 43% van deze jongeren zegt dat ze goed presteren op school. Deze groep hecht zelf ook (iets) minder belang aan goede cijfers: 81% vindt het (heel) belangrijk.

Van de **Oost-select** jongeren zegt ruim een kwart (27%) nooit huiswerk te maken; 36% besteedt maximaal een half uur per dag aan huiswerk, 23% maximaal 1 uur.

Plannen na verlaten school (zie tabel 4 in bijlage 1)

Aan alle schoolgaanden is gevraagd wat ze willen gaan doen als ze klaar zijn met hun huidige opleiding (basis- c.q. voortgezet onderwijs).

Van de leerlingen op de **basisschool** (inclusief brugklasleerlingen) mikt ruim de helft op doorstroming naar MAVO of HAVO. Ongeveer één op de 10 leerlingen wil naar het VWO en eenzelfde proportie verwacht naar het LBO te gaan. De rest heeft andere plannen of weet het nog niet.

Van de 2 jongeren die nu in het voortgezet onderwijs zitten wil 60% een vervolgopleiding gaan doen na afronding van de huidige (LBO/MAVO) opleiding.

Een kwart van de jongeren uit de **aselechte** groep weet nog niet wat ze willen (ze zitten ook pas in het eerste of tweede jaar van de opleiding).

Van de oudere jongeren in de **Oost-select** groep verwacht 10% werkloos te worden na het verlaten van de opleiding, de rest wil ofwel een vervolgopleiding gaan doen (60%), 15% wil een baan zoeken en 15% wil iets anders of weet het nog niet. Het is dus zeker niet zo dat deze, meer problematische, groep geen ambities heeft op het gebied van opleiding en/of werk (een enkeling daargelaten).

Wangedrag en spijbelen (zie tabel 5 in bijlage 1)

Bijna de helft van de jongeren in de drie **aselechte** groepen (43%) is in het afgelopen schooljaar wel eens de klas uitgestuurd wegens wangedrag. Gemiddeld gebeurde dit 5 keer in 1 jaar.

Van de **Oost-select** jongeren is maar liefst 86% de klas uitgestuurd, met een gemiddelde frequentie van 14 keer in 1 jaar.

Spijbelgedrag komt niet veel voor bij de drie **aselechte** groepen: 8% van de (133) jongeren spijbelde in het afgelopen schooljaar. Deze spijbelaars doen dit wel vrij vaak: gemiddeld 6 keer.

Van de **Oost-select** groep spijbelde 36%, gemiddeld 5 keer, in het afgelopen schooljaar.

De redenen om te spijbelen zijn zeer divers; door de in 't totaal 19 spijbelaars (select + aselechte) wordt onder andere genoemd:

- geen zin (6x);
- bang voor slechte cijfers (3x);
- wou uitslapen (2x);
- moest ouders thuis helpen (2x).

Ook de bezigheden tijdens de gespijbelde uren lopen sterk uiteen:

- gewoon thuisgebleven (6x);
- op straat rondhangen (4x);
- naar stad/winkelcentrum/café (3x);

- huiswerk maken (2x).

Uit deze opsomming wordt in elk geval wel duidelijk dat de meeste jongeren niet spijbelen omdat ze een leuker alternatief hebben: de meerderheid van de spijbelaars brengt de gespijbelde uren door met rondhangen thuis, op straat of in de stad.

Bezigheid direct na schooltijd (zie tabel 5 in bijlage 1)

Ongeveer de helft van alle onderzochte jongeren gaat na school direct naar huis. Een vrij aanzienlijk deel van de jongeren blijft echter nog wat rondhangen in de buurt van de school (aselect 25 %, Oost-select 23 %).

Resumerend over school

- De drie aselechte groepen oordelen in meerderheid (circa tweederde) gunstig tot zeer gunstig over school (regels, omgang met docenten en klasgenoten) en over de eigen schoolprestaties.
Eenderde van deze jongeren geeft op deze aspecten een 'matig'-oordeel. Deze groep kan aangemerkt worden als een potentiële risico-groep.
Vergelijking tussen de drie aselechte groepen levert een licht ongunstiger beeld op voor de controlegroep in Noord.
- De Oost-select groep scoort beduidend minder positief op de vragen over school en schoolprestaties. Ruim de helft van deze groep kan aangemerkt worden als probleemgroep op dit gebied.
- Uit de plannen na het verlaten van de huidige opleiding valt af te lezen dat de meerderheid van de jongeren ambities heeft om door te leren, waarbij meestal gemikt wordt op opleidingen op het middenniveau (MAVO/HAVO; MTS/-MEAO).
Slechts een enkeling (allen in de Oost-select groep) verwacht werkloos te worden na afronding van de huidige opleiding.
- Wangedrag en spijbelen komt (nog) niet veel voor bij de drie jongere, aselechte groepen. Ook hier steekt de groep in Noord het minst gunstig af tegen de andere twee aselechte groepen. Bij de Oost-select groep komt wangedrag en spijbelen beduidend vaker voor.
- De motieven om te spijbelen zijn zeer divers en liggen in de negatieve sfeer (geen zin, bang voor slechte cijfers). De gespijbelde uren worden over het algemeen niet gevuld met aantrekkelijke alternatieve bezigheden.

3.4 Werk/werkloosheid (zie ook de tabellen 6 en 7 in bijlage 1)

De 133 jongeren uit de drie aselechte groepen zijn allen schoolgaand. Van de 34 oudere jongeren in Oost volgt een deel dagonderwijs (18 van de 34 jongeren). Van de overige 16 jongeren hebben er 10 op dit moment werk, en 6 zijn werkloos.

Werkende jongeren (zie tabel 6 in bijlage 1)

Van de 10 werkende jongeren blijken er 7 geen problemen te hebben op en met het werk: zij beoordelen zowel het werk zelf, als de omgang met de baas en met collega's positief. Drie jongeren scoren 'matig' op deze items.

Voor 6 jongeren is de huidige baan ook de eerste baan, 4 jongeren hebben 2 keer of 3 keer van baan gewisseld.

Ruim de helft van de werkende jongeren (6) werkt al langer dan 2 jaar, 4 jongeren hebben een totale werkervaring van 6-12 maanden.

Werkloze jongeren (zie tabel 7 in bijlage 1)

Van de 6 werkloze jongeren is de helft langdurig (meer dan 6 maanden) werkloos. De werkervaring van deze jongeren varieert van 3 maanden tot 2 jaar. Opvallend bij de werkloze groep is, dat 4 van de 6 jongeren 3 keer of vaker van baan zijn gewisseld¹⁴. Het verlies van de laatste baan werd in 4 van de 6 gevallen veroorzaakt door 'ontslag', 1 jongere is zelf weggegaan (+ 1x niet ingevuld). In 2 gevallen was het ontslag te wijten aan wangedrag van de betrokkene (geld gestolen/de kantjes eraf lopen), bij de andere 2 ontslagen had de betrokkene geen schuld (er was geen werk meer/ongeluk gehad). Degenen die zelf weggingen deden dit omdat ze 'geen zin' hadden (1x) en omdat men 'vieze handen' kreeg (1x). Vier van de 6 jongeren hebben momenteel een uitkering (waarvan 2 met een WAO-uitkering). Eén jongere vult zijn uitkering aan met incidentele diefstalletjes, 1 jongere krijgt extra geld van z'n moeder.

Geen van de jongeren zegt zwart te werken of te klussen.

3.5 Samenvattend over achtergrondkenmerken

Bij de beschouwing van de achtergrondkenmerken van de onderzochte jongeren is een onderscheid aangebracht tussen de drie aselecte, onderling vergelijkbare, jonge groepen (10-14 jaar) uit Meerwijk, Noord en Oost enerzijds en de oudere, criminele groep jongeren in Oost (Oost-select) anderzijds.

Voor de drie aselecte groepen geldt, dat de verdeling van kenmerken als sekse, leeftijd, etnische herkomst en gevolgde opleidingen niet representatief is voor de totale groep jongeren in de betreffende buurten. Dat was ook niet de bedoeling: deze verdeling is bepaald door de gehanteerde selectiecriteria met betrekking tot sekse, leeftijd en ethniciteit en de gevolgde selectieprocedure (keuze van scholen). De gevonden verdeling van deze kenmerken is redelijk, doch niet geheel, conform de geformuleerde selectiecriteria. De totale aselecte groep bestond uit:

- 133 jongeren (het streefgetal was: 160 jongeren);
- 70% jongens en 30% meisjes (conform de streefgetallen);
- 55% autochtonen, 34% allochtonen en 10% overige buitenlanders (streefgetallen: 50% autochtoon, 50% allochtoon).

De Oost-select groep bleek voor 88% uit jongens en voor 85% uit autochtonen te bestaan. Ten aanzien van deze groep waren geen streefgetallen opgesteld wat betreft de percentages jongens/meisjes en autochtonen/allochtonen.

De **thuisituatie** van de jongeren in de drie aselecte groepen kan als volgt worden samengevat:

- 99% van de jongeren woont thuis bij beide ouders (81%) of bij één van de ouders (18%);
- 90% van de jongeren beoordeelt de thuisituatie overwegend positief;
- de groep in Noord scoort iets minder positief dan de groepen in Oost (aselect) en Meerwijk.

De criminele, oudere groep in Oost (Oost-select) scoort lager dan de aselecte groep bij de beoordeling van de thuisituatie: ongeveer een kwart van deze jongeren omschrijft de omgang met vader en/of moeder als 'matig'.

14 Rekening houdend met de totale hoeveelheid werkervaring betekent dit, dat de 'wisselaars' het steeds korte tijd (enkele maanden) in een baan hebben uitgehouden.

Het oordeel over de **schoolsituatie** is bij de drie aselechte groepen eveneens overwegend positief, terwijl de Oost-select groep ook op dit gebied wat minder juichend is.

De eigen **schoolprestaties** worden door de drie **aselechte** groepen in meerderheid beoordeeld als goed tot zeer goed. Deze jongeren vinden, evenals hun ouders, het halen van goede schoolcijfers over het algemeen een belangrijke zaak. Men maakt dan ook dagelijks huiswerk.

In de **Oost-select** groep behoren de goede presteerders tot de minderheid, men hecht ook wat minder belang aan goede cijfers en men maakt minder vaak huiswerk.

Wangedrag op school komt in alle groepen voor, **spijbelen** komt vooral voor bij de oudere jongeren in Oost. De gespijbelde uren worden over het algemeen niet besteed aan leuke andere bezigheden.

Een deel van de jongeren uit de **Oost-select** groep heeft de school al verlaten en werkt (10x) of is werkloos (6x). Van de werkenden heeft driekwart geen problemen met het werk, de baas of collega's. Drie jongeren vinden het werken wel enigszins problematisch.

De 6 werkloze jongeren hebben over het algemeen diverse banen gehad, waarin zij het slechts enkele maanden volhielden. Vier van de 6 jongeren zijn door eigen schuld ontslagen (2x) of op eigen initiatief gestopt met werken (2x).

Al met al kan gesteld worden dat ongeveer de helft van de 16 niet-schoolgaande jongeren uit de Oost-select groep problemen heeft met werken.

4 Criminaliteit

Aan de jongeren is een serie vragen gesteld over criminaliteit, waarbij dieper is doorgevraagd naar de veel voorkomende delicten vandalisme en winkeldiefstal.

4.1 Criminaliteit algemeen (zie ook tabel 8 in bijlage 1)

Aan de jongeren is gevraagd of zich ooit schuldig hebben gemaakt aan een aantal delicten, of ze ooit zijn betrapt en of ze ooit in contact zijn gekomen met de politie in verband met het plegen van criminaliteit. De belangrijkste uitkomsten staan hieronder samengevat (zie tabel 8 in bijlage 1 voor meer uitgebreide gegevens).

Tabel A: Criminaliteit algemeen (% ja-antwoorden)

	Meerwijk (aselect) %	Noord (aselect) %	Oost (aselect) %	Totaal aselect %	Oost- select %
iets vernielen	26	25	44	29	82
winkeldiefstal	32	27	19	27	89
iets van een ander pikken	17	25	29	23	58
fiets stelen	14	2	4	8	68
inbreken in auto	4	-	7	3	24
inbreken in woning	-	2	11	4	24
op straat vechten	83	73	78	78	94
wapenbezit*	22	18	11	19	48
ooit betrapt?	23	12	26	19	68
opgepakt politie?	16	4	11	11	77

*= Percentage jongeren dat 'wel eens' een wapen bij zich heeft.

In de tabel is het 'delict' op straat vechten apart gezet van de overige delicten: dit maakt een dermate 'gewoon' (en over het algemeen waarschijnlijk vrij onschuldig) onderdeel uit van de jeugdcultuur dat het onterecht zou zijn om dit gelijk te schakelen met 'volwassen delicten' als mishandeling of geweldpleging.

Kijken we naar de overige delicten, dan blijkt dat van de jongere, aselechte groepen ongeveer een kwart van de jongeren zich ooit schuldig heeft gemaakt aan: vernieling, winkeldiefstal en/of iets stelen van een ander.

Eén op de 5 jongeren heeft wel eens een wapen bij zich¹⁵. Eén op de 12 jongeren heeft wel eens een fiets gestolen. Inbraak in een woning of auto is (nog) niet echt aan de orde bij deze jongeren. Politiecontacten komen ook nog niet erg veel voor (11%). Vergelijken we de drie aselechte groepen onderling, dan blijkt de groep in

15 Van de 25 jongeren die wel eens een wapen bij zich hebben gaat het in 20 gevallen om een mes, verder worden genoemd: wurgstokjes, stenen, BO-stokjes (?), luchtdruk pistool.

Noord iets lager te scoren dan de groepen in Meerwijk en Oost (aselect). De groep in Meerwijk scoort relatief hoog op winkeldiefstal en fietsdiefstal, terwijl bij de groep in Oost (aselect) relatief vaak sprake is van vernielingen en overige diefstallen.

De Oost-select groep geeft een veel ernstiger beeld te zien¹⁶: bijna alle jongeren in deze groep hebben winkeldiefstallen (89%) en/of vernielingen (82%) gepleegd, 68% heeft fietsen gestolen en 58% heeft andersoortige diefstallen gepleegd. Circa een kwart van de jongeren heeft 1 of meer inbraken in auto's en/of woningen gepleegd. De helft van de jongeren heeft wel eens een wapen bij zich¹⁷. Tweederde van deze jongeren is wel eens betrapt bij het plegen van een delict en drie kwart is ooit opgepakt door de politie wegens het plegen van een delict.

4.2 Vandalisme (zie ook tabel 9 in bijlage 1)

Uit tabel A bleek dat 29% van de jongeren uit de drie aselechte groepen en 82% van de Oost-select jongeren zich ooit schuldig hebben gemaakt aan vandalisme. Aan degenen die wel hebben meegemaakt dat er iets vernield werd, maar die daar zelf **niet** aan meededen, is gevraagd wat hun motieven zijn om niet mee te doen. Uit de antwoorden blijkt dat de niet-vernielers zich vooral laten weerhouden door **interne** drempels: zij vinden het zelf zonde om iets kapot te maken (35%) of zij willen niet behoren tot een groep vernielers (39%). Voor bijna een kwart van de niet-vernielers (23%) is een **externe** drempel het belangrijkste: ze durven niet of zijn bang voor betrapting¹⁸.

Aan degenen die **wel** vernielingen hebben gepleegd is ook gevraagd naar hun motieven. Vernielers uit de drie **aselechte** groepen geven twee hoofdmotieven aan: enerzijds verveling/het is spannend (54%), anderzijds sociale behoeften (met de groep meedoen: 31%). Een geringe pakkans lijkt geen belangrijke rol te spelen (5%).

Het belang van de sociale motivatie vinden we terug in het gegeven dat 67% van de jonge vernielers alleen vernielingen pleegt in groepsverband. Een op de 10 vernielende jongeren deed het (meestal) alleen, en bij 23% van de vernielers is er sprake van een mengvorm (soms alleen, soms samen met anderen). Bijna de helft van de jonge vernielers heeft vooral vernield in de eigen woonbuurt (44%), 15% vernielde meestal in een andere buurt en bij 41% is sprake van een mengvorm.

Kijken we naar het gemiddeld **aantal** vernielingen dat de vernielers in het afgelopen half jaar pleegden, dan valt op dat met name de jonge groepen in Meerwijk en Oost veel vernielingen hebben gepleegd. De jongeren in Noord en de Oost-select jongeren scoren hier veel lager. Voor deze laatste groep geldt mogelijk, dat het plegen van vernielingen voor velen een gepasseerd station is (te kinderachtig). Als we de vernielers uit de drie aselechte groepen onderling vergelijken, dan blijkt dat beduidend meer jongeren in Oost vernielingen plegen. Over verschillen tussen de 3 groepen in motieven van wel/niet vernielers kan op basis van de kleine aantallen niets gezegd worden.

16 De hoge criminaliteitscores geven aan, dat de selectie van deze groep goed geslaagd is: het ging immers om jongeren met crimineel gedrag.

17 Van deze 16 jongeren hebben er 9 wel eens een mes op zak, verder worden genoemd: ploetendoder, baco, hamer, traangas, honkbalknuppel, wurgstokjes.

18 Deze gegevens hebben betrekking op de 3 aselechte groepen, de groep niet-vernielers in de Oost-selectgroep is te klein om uitspraken te kunnen doen over hun motivatie (3 jongeren).

Bij de **Oost-select** groep is het hoofdmotief van de vernielers de 'kick' (75% zegt: verveling/spannend), de behoefte om erbij te horen speelt een minder prominente rol (21%). Van de Oost-select groep pleegt 50% (aselect: 67%) meestal vernielingen in groepsverband, 46% doet het soms alleen en soms in een groep. De oudere jongeren uit de Oost-select groep plegen wat vaker vernielingen buiten de eigen buurt.

De hier gevonden verschillen tussen de jongere (aselect) en wat oudere (Oost-select) vernielers wat betreft hun motieven, het belang van de groep en de pleegplaats komen globaal overeen met de uitkomsten van ander onderzoek op dit gebied.

4.3 Winkeldiefstal (zie tabel 10 in bijlage 1)

Ruim een kwart van de jongeren uit de drie **aselecte** groepen heeft ooit een winkeldiefstal gepleegd. In de meeste gevallen ging het om 1 diefstal (19%), een kleine groep (8%) pleegde meerdere diefstallen.

Aan degenen die **geen** winkeldiefstallen hebben gepleegd is gevraagd waarom ze dat niet doen. Ook hier blijkt de **interne** drempel doorslaggevend: 56% van de niet-winkeldieven geeft aan winkeldiefstal zelf af te keuren. Eén op de 4 laat zich vooral weerhouden door angst voor betrapping (externe drempel).

Bij degenen die wel winkeldiefstallen hebben gepleegd blijken dezelfde motieven te spelen als bij de vernielers; hoofdmotieven zijn 'verveling/spannend' (25%) en met de groep mee willen doen (14%). Vrij veel jongeren (14) gaven andere motieven op dan de in de vragenlijst genoemde. Uit deze antwoorden blijkt dat de jongeren vaak in een impuls handelen ('zomaar', 'ging vanzelf'), of uit experimenteerdrijf (één keer kijken hoe het voelt). Twee jongens meldden dat zij onder dwang of bedreiging van andere jongeren winkeldiefstallen hebben gepleegd.

Winkeldiefstal is in mindere mate een 'sociale bezigheid' dan vandalisme: 44% van de winkeldieven pleegde de diefstal meestal alleen, 39% deed het meestal in groepsverband (8% mengvorm). Bij onderlinge vergelijking van de drie aselecte groepen valt op dat de jongeren in Meerwijk wat vaker winkeldiefstal plegen. Over verschillen tussen de buurten wat betreft motieven valt niets te zeggen (te kleine subgroepen).

Van de jongeren in de **Oost-select** groep heeft 88% winkeldiefstallen gepleegd. Driekwart van de groep pleegde meerdere winkeldiefstallen, 15% deed het één keer. Hoofdmotief om een winkeldiefstal te plegen is: verveling (63%). Andere motieven spelen geen rol van betekenis.

Deze, wat oudere, winkeldieven plegen hun diefstallen meestal (50%) of soms (30%) samen met anderen, slechts 20% doet het meestal alleen (aselect: 44%).

Mogelijk neemt, met het toenemen van de leeftijd, winkeldiefstal de sociale functie van vandalisme over: het (gezamenlijk) plegen van winkeldiefstallen wordt de nieuwe 'kick' als men het (gezamenlijk) vernielen ontgroeit.

4.4 Criminaliteit en etnische groepen

Allochtone groepen (met name Marokkaanse jongeren) staan momenteel in het brandpunt van de aandacht als risico-groep wat betreft criminaliteit. Ook bij de Haarlemse projecten is speciale aandacht voor allochtonen - als mogelijke risico-groep - ingebouwd in de projectopzet.

Om na te gaan of we inderdaad verschillen in criminaliteit kunnen vinden tussen de diverse onderzochte groepen, zijn de daders in tabel B uitgesplitst naar etnische herkomst. Het betreft alleen daders uit de drie aselechte groepen.

Tabel B: Criminaliteit en etnische groepen (aselechte groepen)
(% ja-antwoorden)

	Turken (n= 23) %	Marok. (n= 15) %	Surin. (n= 7)* (abs.)	Totaal allocht. (n= 45) %	Overig buitenl. (n= 13) %	Autocht. (n= 75) %
iets vernielen	13	13	(3)	18	38	35
winkeldiefstal	35	7	(2)	24	69	21
iets van een ander pikken	13	13	(1)	13	31	28
op straat vechten	87	87	(6)	87	84	72
fiets stelen	-	13	(1)	7	23	7
inbreken in auto	4	-	-	2	8	3
inbreken in woning	-	-	-	-	8	5

*= Als een groep kleiner is dan 10 jongeren worden niet de percentages, maar - tussen haakjes - de absolute aantallen gegeven.

De onderzochte groep allochtonen blijkt niet hoger te scoren op criminaliteit dan de autochtone groep, integendeel zelfs: op bepaalde delicten (vandalisme, diefstal van een ander, woninginbraak) scoort de allochtone groep juist lager dan de autochtone groep. Alleen het vechten op straat komt wat vaker voor bij allochtone jongeren, dit is echter niet altijd op te vatten als criminaliteit. Als we de drie allochtone groepen onderling vergelijken, valt op dat Turkse jongeren zich vaker dan gemiddeld schuldig maken aan winkeldiefstal.

Een tweede interessant gegeven dat naar voren komt uit tabel B is het feit dat de groep 'overige buitenlanders' relatief hoog scoort op alle delicten¹⁹.

4.5 Samenvattend over criminaliteit

Van de drie groepen jonge jongeren **aselect** heeft:

- circa 25% zich schuldig gemaakt aan vernieling, winkeldiefstal of diefstal van een ander;
- 8% een fiets gestolen;
- een enkeling (3-4%) wel eens ingebroken in een auto of woning;
- 20% wel eens een wapen bij zich (meestal een mes);
- 10% wel eens politiecontact gehad in verband met het plegen van een delict.

Jongeren in deze groep, die **geen** vandalisme plegen laten zich in meerderheid weerhouden door interne drempels, ongeveer een kwart laat zich weerhouden door de angst betrappt te worden. Jongeren die wel vandalisme plegen worden vooral gemotiveerd door de 'kick' en de behoefte om erbij te horen.

¹⁹ Gezien de geringe omvang van de groep dienen de gegeven percentages wel met enige voorzichtigheid bekeken te worden (1 jongere = 8%).

Dezelfde motieven spelen een hoofdrol bij het al dan niet plegen van winkeldiefstallen door deze (jonge) jongeren.

De groep oudere, criminele jongeren (**Oost-select**) laat wat criminaliteit en politiecontacten betreft een veel ernstiger beeld zien:

- bijna alle jongeren uit deze groep hebben vernielingen en/of winkeldiefstallen gepleegd;
- tweederde heeft fietsen gestolen en ruim de helft heeft andersoortige diefstallen gepleegd;
- circa een kwart heeft 1 of meer inbraken gepleegd in auto's of woningen;
- de helft van de jongeren heeft wel eens een wapen op zak;
- driekwart van de jongeren heeft politiecontacten in verband met het plegen van criminaliteit.

Deze oudere jongeren plegen vooral vernielingen en/of winkeldiefstallen voor de 'kick'. De behoefte om erbij te horen speelt een minder prominente rol, alhoewel bij winkeldiefstallen vaker in groepsverband wordt geopereerd.

Als we de groep daders van delicten bekijken op **etnische herkomst**²⁰, blijkt dat de groep allochtone jongeren (Turkse, Marokkaanse, Surinaamse afkomst/ouders) **niet** hoger scoort dan de autochtone groep. Allochtone jongeren blijken zich juist minder vaak schuldig te maken aan vandalisme, diefstal van een ander en woning-inbraak, dan autochtone jongeren. Wel valt het hoge percentage daders onder de (kleine!) groep 'overige buitenlanders' op.

20 Alleen de aselechte groep is hierop bekeken, in de Oost-select groep is het aantal allochtone c.q. buitenlandse jongeren te klein voor een nadere analyse.

5 Vrije tijd

In de vragenlijst - en in de afsluitende gesprekjes - is veel aandacht besteed aan de vrijetijdsbesteding van de jongeren en aan hun behoeften in dit opzicht.

De gegeven antwoorden kunnen informatie opleveren die bruikbaar is bij de verdere invulling van de projecten in Meerwijk en Oost. Voor de voormeting (van de effectevaluatie) zijn deze gegevens van ondergeschikt belang.

5.1 Enkele algemene gegevens (zie tabel 11 in bijlage 1).

Een zekere mate van verveling schijnt te horen bij de tienerjaren, en de onderzochte groep beantwoordt aan dit gegeven: slechts 17% van de jonge groepen (aselect) en 6% van de oudere tieners (Oost-select) verveelt zich zelden of nooit. Ruim de helft van alle groepen verveelt zich soms; terwijl een kwart van de aselechte jongeren zich regelmatig tot vaak verveelt. Bij de oudere jongeren (Oost-select) is dit zelfs 41%.

De jongere tieners brengen hun 'verveeltijd' ongeveer evenveel binnenshuis als buitenshuis door. De Oost-select groep verveelt zich meestal buitenshuis (71%).

Sportdeelname

Vrij veel jongeren zijn lid van een sportvereniging of -club: 59% van de drie aselechte groepen is lid, en 50% van de Oost-select groep.

Hoofdmotieven om **niet** aan georganiseerde sport deel te nemen zijn bij de drie aselechte groepen: ze houden niet van georganiseerde sport (26%), men is pas gestopt met sporten (20%) of men heeft te weinig tijd (20%). Geldgebrek of gebrek aan aanbod in de buurt spelen geen noemenswaardige rol.

De motieven voor niet-deelname aan georganiseerde sport bij de Oost-select groep zijn zeer gevarieerd, 4 van de 17 niet-sportenden kunnen dit niet door lichamelijke gebreken, verder zijn er geen duidelijke hoofdmotieven.

Hoewel slechts weinig jongeren een gebrek aan aanbod aanwijzen als reden voor niet-deelname aan georganiseerde sportbeoefening, is een meerderheid van alle groepen van mening dat er **meer sportactiviteiten** in de buurt zouden moeten plaatsvinden.

Alcohol- & druggebruik (zie tabel 12 in bijlage 1)

Het gebruik van alcohol, marihuana/hasj of cocaïne onder de jonge tieners in de 3 aselechte groepen is vrijwel nihil. In de afgelopen drie maanden gebruikte 94% geen of vrijwel geen alcohol, de percentages voor marihuana/hasj en cocaïne zijn respectievelijk 96 en 98%.

Onder de oudere tieners in Oost (**Oost-select**) komt gebruik van met name alcohol en marihuana/hasj veel vaker voor. Slechts 29% dronk (vrijwel) geen alcohol, 41% deed dit maximaal 1x per week en 27% dronk vaker per week alcohol. Ruim éénderde van de jongeren in deze groep gebruikt marihuana/hasj: 12% doet dit maximaal 1x per week en 23% doet dit meerdere malen per week.

Het gebruik van cocaïne is beperkter: 82% gebruikt het nooit, 12% tot 1x per week en 3% enkele keren per week.

Daarnaast melden de jongeren in deze groep het gebruik van XTC (5x) en speed (2x).

5.2 Belangrijkste bezigheden (zie tabel 13 in bijlage 1)

In de vragenlijst is van een vijftiental mogelijke vormen van vrijetijdsbesteding gevraagd, hoe vaak de jongeren dit doen. In tabel C staat vermeld welk percentage van de jongeren de genoemde activiteiten **regelmatig** onderneemt (dat wil zeggen dagelijks dan wel 1-2 keer per week).

Tabel C: Vrijetijdsbezigheden (% dat dit regelmatig doet)

	Aselecte groepen (n = 133) %	Oost- select (n = 34) %
tv kijken	99	100
muziek luisteren	87	94
samenzijn met vriend(inn)en	87	94
sporten	81	65
ouders helpen	79	61
kranten/boeken lezen	56	21
naar stadscentrum gaan	48	67
knutselen/sleutelen	35	53
op straat slenteren	27	77
rondhangen/niets doen	27	62
naar buurthuis/jongeren centrum	16	88
muziek maken	16	18
naar café/koffieshop	13	53
naar disco	6	77
naar bioscoop	2	15

Uit de tabel blijkt dat de drie belangrijkste vormen van vrijetijdsbesteding gelijk zijn voor de jongere (aselecte) en de oudere tieners (Oost-select), namelijk achter-eenvolgens: tv kijken, naar muziek luisteren en samenzijn met vrienden en/of vriendinnen.

Daarna lopen de activiteiten vrij sterk uiteen: terwijl de jongere tieners zich vrij veelvuldig bezighouden met sporten, de ouders thuis helpen en het lezen van kranten en boeken, richten de oudere tieners zich op het bezoeken van buurthuizen/jongeren centra en discotheken. Daarnaast wordt er veelvuldiger rondgehangen op straat en gaan de oudere tieners vaker naar het stadscentrum.

5.3 Behoeften (zie tabel 14 in bijlage 1)

Aan de jongeren is gevraagd of zij vinden dat er genoeg te doen is op vrijetijdsgebied in de eigen buurt, en, zo nee, waar men behoefte aan heeft. In de vragenlijst is apart gevraagd naar aanbod en behoeften door-de-weeks en aanbod/behoeften in het weekend.

Uit de gegeven antwoorden blijkt dat met name de oudere jongeren in Oost vinden dat er te weinig aanbod is in hun buurt, zowel door-de-weeks als in het weekend. Van de jongere groepen in Meerwijk, Noord en Oost vindt circa éénderde het aanbod in week en weekend onvoldoende, eveneens éénderde vindt dit aanbod wel voldoende (de rest zegt 'het gaat wel' of 'ik weet het niet').

Op de vraag **welk** aanbod dan ontbreekt of onvoldoende aanwezig is, blijft circa de helft van de jongeren het antwoord schuldig.

Van degenen die wel een antwoord geven op deze vraag, noemen de jongere tieners met name sportactiviteiten, de oudere tieners vooral activiteiten van het jongerenwerk. Met name zou een uitgebreider aanbod op door-de-weekse dagen op prijs worden gesteld (door 52% van de Oost-select groep).

De na het invullen van de enquête gevoerde vraaggesprekken leveren meer informatie op over de behoeften van de jongeren op dit gebied. Daarover handelt het volgende hoofdstuk.

6 Beleving en behoeften in de 2 projectbuurten: aanvullende gegevens

Het vooronderzoek had (naast een voormeting) ook ten doel inzicht te krijgen in de behoeften van de jongeren in de twee projectbuurten (Meerwijk en Oost), opdat daarmee rekening kan worden gehouden bij de nadere inhoudelijke invulling van de projecten.

Daartoe zijn op twee manieren aanvullende gegevens verzameld:

- Er zijn aanvullende vragen gesteld in de enquête onder jongeren in de wijk Meerwijk. Deze vragen hadden betrekking op het tienercentrum Space, dat een belangrijke rol zal vervullen in het jongerenproject in Meerwijk.
- Met alle geënquêteerde jongeren is, nadat ze de vragenlijst hadden ingevuld, een kort groeps gesprek gehouden (in groepen van 3-4 jongeren), waarin vooral werd ingegaan op belevingsaspecten en behoeften aan aanvullende activiteiten of voorzieningen op het gebied van de vrijetijdsbesteding.

Hieronder worden de belangrijkste gespreksuitkomsten **per buurt** samengevat.

Omdat uit de gesprekken bleek, dat er vrij aanzienlijke verschillen in beleving en behoeften zijn tussen de leerlingen van de basisschool (de 10 tot 12 à 13 jarigen) en de leerlingen van het voortgezet onderwijs (12 tot 15 jarigen), wordt steeds apart aandacht besteed aan deze groepen.

6.1 Meerwijk

6.1.1 Leerlingen basisschool

De ondervraagde leerlingen van de basisscholen (totaal 30 jongeren) blijken redelijk tevreden over hun buurt: er is van alles te doen. Vooral de volgende voorzieningen/plekken worden door deze groep veel bezocht:

- het meer, om in te zwemmen, op te spelevaren en op te schaatsen;
- het zwembad, dat echter vervangen gaat worden door een nieuw, voor deze groep te duur/te sjeik zwembad;
- het park, met klimrekken, zandbak en doolhof;
- de speeltuin;
- het buurtwinkelcentrum;
- de Spaarnehal, waar je kan sporten;
- het schoolplein bij de eigen school;
- tienercentrum Space (meer hierover later).

De meeste kinderen zoeken hun vertier in de buurt zelf, met vriendjes en vriendinnetjes van school. Bezoek aan het stadscentrum gebeurt meestal samen met de ouders, om te winkelen.

Er wordt ook een aantal knelpunten/problemen genoemd:

- Het gebruik of de toegankelijkheid van bepaalde voorzieningen wordt 'verpest' door de aanwezigheid van vernielzuchtige en ruziezoekende kinderen, waarbij vooral vaak wordt verwezen naar leerlingen van een bepaalde basisschool in Meerwijk (Plesmanschool). Ook wordt een bende van wat oudere jongeren genoemd. Deze jongeren zouden steeds de voorzieningen op speelterreinen en schoolpleinen (basketbalkorven en voetbaldoelen) kapot maken.

- Een aantal kinderen in deze groep voelt zich sowieso bedreigd door de aanwezigheid van wat oudere tieners op voor hen niet bedoelde plekken, zoals in de speeltuin of bij activiteiten voor jonge tieners (tot 14 jaar) in het buurthuis.
- Het aanbod van het wijkcentrum de Meervaart en de activiteiten die in het Schalkerterf worden georganiseerd worden als 'te kinderachtig' afgedaan. Sommige activiteiten in deze voorzieningen zijn wel aantrekkelijk, maar voor deze groep te duur (men vraagt vaak enkele guldens entreegeld).
- Het aanbod van sportactiviteiten in de buurt is voldoende, met name het sporten in de Spaarnehal wordt vaker genoemd. Enkele jongeren vinden het sportaanbod echter te vrijblijvend; ze willen liever meedoen aan competities, waarin iedereen z'n best moet doen.
- Tot slot wordt er veel geklaagd over vervuiling van speelterreinen, met name door hondepoep.

In het verlengde hiervan worden door de kinderen van de basisscholen in Meerwijk de volgende wensen geuit:

- oudere jongeren weg van de speelplekken voor kinderen;
- basketbalkorven en voetbaldoelen die niet zo gemakkelijk te vernielen zijn;
- een kinderboerderij;
- hondepoepvrije speelvelden.

6.1.2 Leerlingen voortgezet onderwijs

De 25 ondervraagde leerlingen van LBO- en MAVO-scholen in Meerwijk (leeftijd 12 tot 15 à 16 jaar) lijken, wat de invulling van hun vrije tijd betreft, enigszins in een vacuüm te verkeren. Zij zijn de liefhebberijen van de jongere groep ontgroeid, maar er ze hebben zelf nog geen stabiel patroon van alternatieve vrijetijdsactiviteiten opgebouwd. Bestaande activiteiten en voorzieningen worden vaak afgewezen als 'te kinderachtig' of 'saai', 'voor ouderen'. Maar 'echt' uitgaan, of naar voorzieningen in de stad gaan, doen ze ook nog nauwelijks. Een deel van deze jongeren doet wel mee aan (georganiseerde) sport, of voetbalt informeel op het (ondergepoepte) voetbalveld. Ook bezoeken ze het zwembad.

Verder worden vooral 'rondhangactiviteiten' genoemd: bij de FeBo (friettent) en bij de flats. Uit verveling worden fikkies gestookt en kleine vernielingen aangericht.

Als knelpunten/problemen worden genoemd:

- Er is niets in de buurt te beleven voor hun leeftijdsgroep, vooral 's avonds is alles dicht.
- Ze worden vaak weggestuurd door omwonenden, als ze ergens buiten rondhangen.
- Ze worden gepest door groepen net iets oudere jongeren.

Bij deze groep bestaat dan ook grote behoefte aan een **eigen voorziening** (buurthuis, clubhuis), waarin de volgende dingen aanwezig c.q. georganiseerd zouden moeten zijn:

- disco of feesten (houseparties) in het weekend;
- uitstapjes/kampen;
- cursussen: knutselen/handenvarbeid en computeren;
- sporten (basketbal, voetbal);
- een koffieshop of café 's avonds;
- en er moet aanwezig zijn: voetbaltafels, biljarttafels, pooltafels, flipperkasten, gokkasten, computerspelen.

Door alle jongeren wordt benadrukt, dat zo'n voorziening er echt moet zijn voor de eigen leeftijdsgroep, het liefst zou een aantal van hen de activiteiten zelfs beperken tot alleen leeftijdsgenoten van de eigen school.

6.1.3 Oordeel over tienercentrum Space (zie ook tabel 14 in bijlage 1)

In het onderzoek in Meerwijk is middels de schriftelijke vragenlijst en in de vraaggesprekken aandacht besteed aan de rol die tienercentrum Space speelt in het leven van deze jongeren. Uit de antwoorden op de vragen in de enquête kom het volgende beeld naar voren:

- Tweederde van de 54 ondervraagde jongeren kent tienercentrum Space.
- Ongeveer de helft van de jongeren komt er nooit, eenderde van de jongeren komt er vrij regelmatig (minimaal 1 keer per week).
- Genoemde redenen om Space **niet** te bezoeken zijn: 'nooit aan gedacht', 'vriend(inn)en komen er niet' en 'er is niets leuks te doen'.
- Degenen die Space **wel** regelmatig bezoeken doen dit vooral 'voor de gezelligheid'.
- Alle (18) regelmatige bezoekers van Space kennen de beide tienerwerkers.

Uit de vraaggesprekken met de jongeren komen de volgende opinies over Space naar voren.

Leerlingen basisschool:

- Space is er eigenlijk voor kinderen van 10 tot 15 jaar, maar er komen ook veel jongere en oudere kinderen en die verpesten het. Zo is de film op woensdag stopgezet omdat de jonge kinderen steeds gingen huilen. De oudere jongeren intimideren de jongere.
- Space wordt vooral bezocht door kinderen van de Plesmanschool en die houden (o.a. door bedreiging) andere kinderen buiten de deur.
- De leiding in Space is wel aardig, maar ze zijn niet streng genoeg voor de oudere jongeren. Zo mocht er eerst niet gegeten worden in Space, maar de oudere jongeren doen het gewoon en nu mag het wel.
- Het computeren in Space is leuk, maar het is altijd vol en er zijn lange wachtlijsten.
- Het is jammer dat Space in de vakanties en 's avonds dicht is, want juist dan vervelen ze zich.

Leerlingen LBO/MAVO:

Deze jongeren komen (op één na) geen van allen in Space. Ze vinden Space 'te kinderachtig', bovendien is het 's avonds en in de weekeinden gesloten.

6.2 Oost

6.2.1 Leerlingen basisschool (aselect)

De 20 ondervraagde leerlingen van basisscholen in Oost zijn, in tegenstelling tot hun leeftijdsgenoten in Meerwijk, niet allemaal even positief over hun wijk.

In alle gespreksgroepjes wordt opgemerkt dat de wijk vies is: er is veel graffiti en veel hondepoep. Bovendien wordt er veel vernield in de wijk, ook op de speelterreinen. Sommige kinderen noemen de wijk 'lelijk'.

Verder vinden vrijwel alle jongeren dat er weinig te doen valt in de wijk. Belangrijke vormen van vrijetijdsbesteding zijn momenteel:

- vrij veel thuis spelen, met vrienden/vriendinnen, computerspelletjes doen;
- maar ook thuis boeken lezen en TV kijken;
- buiten spelen (sporten);
- naar andere delen van de wijk (Schalkwijk) gaan.

Ideeën voor een leukere, meer gevarieerde vrijetijdsbesteding zijn:

- een goede speelplaats met vandalismebestendig speelmateriaal;
- meer groene plekken en meer fietsruimte en autovrije gebieden;

- een basketbal/voetbalveldje;
- een zwembad;
- een kinderboerderij;
- een club om dingen te doen, alleen voor meisjes;
- een groter crossveld;
- meer moeilijke/spannende speeldingen;
- een crossbaan.

6.2.2 Leerlingen voortgezet onderwijs (aselect)

De 7 ondervraagde leerlingen van het voortgezet onderwijs in Oost vinden de buurt eveneens saai: er zijn alleen voorzieningen voor jongere kinderen en er is niets voor hun leeftijd. Belangrijke vrijetijds-activiteiten zijn:

- sporten met vrienden (in Schalkwijk)
- thuisvermaak (TV, computerspelletjes)
- stappen in het stadscentrum.

Wensen ten aanzien van de buurt zijn:

- behoud van een 'gewoon' zwembad (geen duur subtropisch zwemparadijs);
- een grote (commerciële) discotheek;
- een plek waar graffiti wordt toegestaan;
- een hondepoepvrij basketbalveld;
- een sporthal die open is voor jongeren, zonder dat je lid hoeft te worden;
- een hal met spelcomputers;
- biljartgelegenheid.

6.2.3 Oudere jongeren (Oost-select)

De meerderheid van de (34) ondervraagde oudere jongeren is opmerkelijk buurt-gebonden in de besteding van de vrije tijd: tweederde van de jongeren zegt zijn vertier vrijwel altijd in de wijk te zoeken, omdat daar alle vrienden zitten.

De oordelen over de wijk vallen overwegend positief uit: het is er leuk, er valt altijd wat te lachen, het is gezellig met de eigen vriendenkring, iedereen kent elkaar. Toch zijn er ook negatieve geluiden te horen; vooral omdat er voor deze groep weinig te doen valt.

Eenderde van de jongeren gaat ook met enige regelmaat naar het centrum van Haarlem. Twee jongeren zoeken ook (in het weekend) hun vertier buiten de stad (Amsterdam, Zandvoort). Jongeren die in de stad uitgaan maken zich na café-sluitingstijd vaak schuldig aan vernielingen (we gaan nog niet naar huis).

De Oost-select groep is bijna nooit thuis: overdag zeggen de jongeren die niet naar school gaan en geen werk hebben genoeg te doen te hebben (in de stad rondlopen, naar café/koffieshop gaan en sleutelen aan auto's), 's avonds gaat men naar de Troll, het jongerenwerk-onderdeel van het wijkcentrum het Broederhuis. Deze voorziening, en de daar werkende jongerenwerker hebben een zeer belangrijke functie voor deze jongeren. Als de Troll dicht is slaat de verveling toe. Als men op straat rondhangt klagen buurtbewoners snel over overlast, dit leidt regelmatig tot problemen met de politie.

Deze groep heeft vooral behoefte aan:

- een eigen plek, die vaak open is en waar je kan tafeltennissen, flipperen, tafelvoetballen, biljarten en cursussen kan volgen;
- dagjes uit: survival, zeevissen;
- een sportschool/meer sportactiviteiten en fitness;
- een motorcrossbaan;
- een eigen ruimte voor disco's (ze worden vaak geweigerd bij disco's in de stad), houseparties e.d.;
- een voetbalveld.

7 Samenvatting: een profielschets van de projectbuurten

Het vooronderzoek in de 3 buurten had een tweeledige functie:

- enerzijds betrof het een voormeting voor de effectevaluatie van de jongerenprojecten in Meerwijk en Oost (waarbij Noord als controlegroep voor Meerwijk fungeert);
- anderzijds had het vooronderzoek ten doel om informatie op te leveren, die door de lokaal betrokkenen gebruikt kan worden om de jongerenprojecten nader in te vullen.

Met dit laatste doel voor ogen worden de belangrijkste onderzoeksresultaten voor de projectbuurten Meerwijk en Oost in dit hoofdstuk nog eens kort samengevat. Het gaat om een globale beschrijving op hoofdpunten (details zijn op te zoeken in de voorgaande hoofdstukken en bijlage 1). Het is aan de lokaal betrokkenen (de projectgroepen in Meerwijk en Oost) om deze gegevens op hun waarde te schatten en te vertalen in ideeën en aanbevelingen met betrekking tot de invulling van de 2 jongerenprojecten.

7.1 Profielschets van Meerwijk

Achtergrondkenmerken van de jongeren

In Meerwijk zijn 54 jongeren onderzocht, waarvan:

- 70% jongens en 30% meisjes;
- 89% in de leeftijd van 10-14 jaar en 11% 15-16 jarigen;
- 43% autochtone jongeren, 43% allochtone jongeren (van Turkse, Marokkaanse of Surinaamse herkomst) en 13% met 1 of 2 ouders uit andere buitenlandse landen.

De groep voldoet hiermee aan de in het onderzoek gehanteerde selectiecriteria²¹.

Thuisituatie

Alle jongeren in Meerwijk wonen nog thuis; 80% van hen woont bij beide ouders, 17% komt uit een éénouder gezin.

De jongeren zijn in grote meerderheid positief over hun omgang met vader, moeder en broers/zussen. Van huis weglopen en niet-vertellen-wat-je-uitvoert komt dan ook weinig voor bij deze groep.

Driekwart van de jongeren heeft een vader met een betaalde baan, en ruim één op de drie jongeren heeft ook een werkende moeder (dit betreft vaak los-vast werk of kleine parttime banen).

Schoolsituatie

Van de onderzochte jongeren zit de helft nog in het basisonderwijs, de rest zit in een brugklas, op een LBO of MAVO-opleiding²².

De meeste jongeren hebben het redelijk tot goed naar hun zin op school en zij presteren naar eigen zeggen ook goed. Daarnaast is er een groep jongeren (ongee-

21 Van tevoren was gesteld dat de onderzoeksgroep moest bestaan uit: 70% jongens/30% meisjes; 100% 10-14 jarigen en 50% autochtoon/50% allochtoon.

22 Deze verdeling over opleidingstypen is volledig bepaald door de in het onderzoek gevolgde selectie (via scholen).

veer één derde van de totale groep), die de omgang met docenten en de eigen schoolprestaties 'matig' noemt. Dit is een mogelijke risicogroep.

Wangedrag op school en **spijbelen** komen overigens bij deze jonge groepen (nog) niet veel voor.

Na school gaat de helft van de jongeren direct naar huis, daarnaast is er een vrij aanzienlijke groep die nog een tijdje bij school blijft hangen (30%).

Kinderen die nog op de basisschool zitten verwachten over het algemeen door te stromen naar MAVO/HAVO (63%) of VWO (17%).

Leerlingen in het voortgezet onderwijs (LBO/MAVO) willen in meerderheid, na het voltooien van de huidige opleiding, doorstromen naar een vervolgopleiding.

Gebrek aan ambities is er dus zeker niet bij deze groep.

Criminaliteit

Van de jongeren in Meerwijk heeft een kwart wel eens vernielingen gepleegd en één op de 3 jongeren heeft wel eens iets uit een winkel gestolen. Ook het pikken van bezittingen van een ander (17%) of van een fiets (14%) is sommigen van hen niet vreemd. Vergelijken met hun leeftijdsgenoten in Noord en Oost maken de jongeren in Meerwijk zich vaker schuldig aan winkeldiefstal en fietsdiefstal; vandalisme komt juist wat minder vaak voor. Eén op de 6 jongeren is ooit opgepakt door de politie wegens het plegen van een delict, dit percentage ligt hoger dan dat voor Noord (4%) en Oost (11%).

Gevraagd naar hun **motieven** om al dan niet te vernielen of winkeldiefstallen te plegen, blijkt dat:

- jongeren die **niet** meedoen vooral worden weerhouden door de angst voor betrapting of door interne drempels (men keurt het af);
- jongeren die **wel** meedoen vooral gemotiveerd worden door de 'kick' en/of de behoefte om 'erbij te horen'.

Vrije tijd: bezigheden

Uit de enquête blijkt het volgende:

- Een zekere mate van verveling hoort bij deze leeftijdsgroep: de meeste jongeren vervelen zich soms wel eens (63%) of regelmatig tot vaak (13%). Men verveelt zich ongeveer even vaak binnens- als buitenshuis.
- De helft van de jongeren is lid van een sportclub en daarmee scoort Meerwijk lager dan Noord (61% lid) en Oost (70% lid).
- Het gebruik van alcohol of drugs komt bij deze groep slechts sporadisch voor: 90% heeft (vrijwel) nooit alcohol gedronken of softdrugs (marihuana/hasj) gebruikt.
- De meest geliefde vormen van vrijetijdsbesteding zijn: T.V. kijken, naar muziek luisteren, samenzijn met vrienden/vriendinnen en sporten. De Meerwijkse jongeren wijken daarin niet af van hun leeftijdsgenoten in Noord en Oost.

Vrije tijd: behoeften

De meeste jongeren (63%) vinden dat er **door de week** voldoende te doen is in Meerwijk. Ontevredenen zouden graag meer sportactiviteiten en activiteiten van het jongerenwerk in de buurt willen hebben.

Het vrijetijdsaanbod **in het weekend** wordt door de helft van de jongeren als voldoende gezien. Degenen die het aanbod onvoldoende vinden, willen weer vooral meer sport en activiteiten van het jongerenwerk.

Vrije tijd: uitkomsten van de gesprekken

Na het invullen van de enquête is in kleine groepen van 3 tot 4 jongeren doorgepraat over hun vrijetijdsbesteding en -behoeften. Hieruit komt het volgende beeld naar voren:

- De groep jongeren van de basisschool is redelijk tevreden over de aanwezige voorzieningen: er zijn voldoende mogelijkheden voor sport en spel. Hun wensen liggen vooral op het gebied van de **kwaliteitsverbetering** van een aantal voorzieningen: vandalismebestendige materialen, schone speelvelden en een betere 'afscherming' van het aanbod tegen oudere jongeren.
- De jongeren van de LBO en MAVO bevinden zich wat hun vrijetijdsbesteding betreft tussen tafellaken en servet, in een niemandsland waar veel van het bestaand aanbod wordt afgewezen als te kinderachtig, terwijl men aan 'grote mensen' dingen nog niet helemaal toe is. Deze jongeren hebben dan ook vooral behoefte aan 'volwassen' vormen van ontspanning (disco, café, etc.) in een **beschermde** setting; binnen een eigen buurtcentrum, en voor de eigen groep.
- Het tienercentrum **Space** is bekend bij het merendeel van de jongeren en wordt door ongeveer de helft van de ondervraagde jongeren wel eens bezocht. Het centrum wordt vooral gezien als iets voor 'jonge tieners' (10-12 jaar). Met name het computeraanbod wordt aantrekkelijk gevonden. Men vindt het jammer dat Space 's avonds, in het weekend en in de vakanties dicht is, want juist dan slaat de verveling toe.

7.2 Profielschets van Oost

Het jongerenproject in Oost is gericht op een specifieke doelgroep: jongeren die zich met crimineel gedrag manifesteren, maar die (nog) niet behoren tot de 'harde kern' van de problematische jongeren in Oost. Deze groep is, op aanwijzing van en met behulp van de politie en een jongerenwerker vrijwel integraal benaderd. We noemen deze groep de **Oost-select** groep. Het betreft 34 jongeren in de leeftijd van 15-20 jaar.

Daarnaast is er een groep van 27 jongere jongeren (10-15 jarigen) benaderd (via scholen), die vergelijkbaar is met de onderzoeksgroepen in Meerwijk en Noord. We noemen dit de **Oost-aselect** groep. Deze groep kan beschouwd worden als een doorsnee van de jonge jongeren in Oost. Het gaat bij deze laatste groep dus niet specifiek om problematische jongeren.

Achtergrondkenmerken

van de Oost-aselect groep is:

- 70% jongen en 30% meisje;
- 93% in de leeftijd van 10-14 jaar en 7% 15 of 16 jaar oud;
- 52% autochtoon, 41% allochtoon (1 of beide ouders van Turkse, Marokkaanse of Surinaamse afkomst) en 10% heeft 1 of 2 ouders die van andere buitenlandse herkomst zijn.

De groep voldoet hiermee grotendeels aan de in het onderzoek gehanteerde selectiecriteria²³.

De **Oost-select** groep (waarvoor geen selectiecriteria golden wat betreft sekse, etnische herkomst of leeftijd), bleek te bestaan uit:

- 88% jongens en 12% meisjes;
 - 85% 15-20 jarigen en 15% 13-14 jarigen;
 - 85% autochtonen, 6% allochtonen en 9% met 1 of 2 ouders uit andere landen.
- Deze problematische groep bestaat dus overwegend uit wat oudere jongens met 2 Nederlandse ouders.

23 Van tevoren was bepaald dat de onderzoeksgroep moest bestaan uit: 70% jongens; 100% 10-14 jarigen; 50% autochtonen/50% allochtonen.

Thuisituatie

Alle jongeren uit de Oost-**aselect** groep waren nog thuis, meestal bij 2 ouders (89%), enkelen bij 1 ouder (11%).

Vier van de 5 jongeren vindt het thuis prettig, slechts 10% noemt het contact met vader of moeder 'matig'. Van huis weglopen of verzwijgen-wat-je-doet buitenshuis komt dan ook weinig voor bij deze groep.

De meeste jongeren hebben een vader met een betaalde baan (85%) en in vrij veel gevallen ook een werkende moeder (59%, het betreft veelal los-vast werk of kleine parttime banen). Gemiddeld ontvangen deze jongeren f 7,- zakgeld per week; 18% van de jongeren ontvangt echter géén zakgeld.

De Oost-**select** groep geeft een minder rooskleurig, maar toch nog overwegend positief, beeld van de thuisituatie: op één na alle jongeren woont thuis bij beide ouders (79%) of 1 ouder (18%). Driekwart van de jongeren beoordeelt de omgang met vader en moeder positief, een kwart noemt dit 'matig'.

Een kwart van de jongeren liep ooit van huis weg, wat beduidend meer is dan bij de jongere groep het geval is (6% weglopers).

Ook is men thuis minder open over de eigen bezigheden buitenshuis. Van deze jongeren heeft 71% een werkende vader en 44% een (deels) werkende moeder. Het zakgeld dat de schoolgaande jongeren in deze groep ontvangen ligt beduidend hoger: gemiddeld zo'n f 25,- per week.

School

Alle jongeren in de Oost-**aselect** groep zitten nog op school: 67% in het basis-onderwijs en 26% op het LBO²⁴. Circa 3 op de 4 jongeren oordeelt positief over de school (de regels, de omgang met docenten en klasgenoten); tweederde zegt zelf ook goede cijfers te halen.

Wangedrag op school en spijbelen komen (nog) niet vaak voor bij deze groep. Na schooltijd gaat de helft van de jongeren direct naar huis, ruim een kwart blijft nog een tijdje bij school hangen.

De leerlingen van de basisschool zijn in meerderheid van plan om straks door te stromen naar MAVO/HAVO (55%) of VWO (12%). De leerlingen in het voortgezet onderwijs (LBO/MAVO) willen na voltooiing van hun huidige opleiding doorstromen naar een vervolgopleiding (meestal MBO). Het ontbreekt deze groep dus niet aan ambities.

De Oost-**select** groep kent 22 jongeren die nog schoolgaand zijn, 18 van hen volgen dagonderwijs, 4 jongeren zijn partieel leerplichtig.

Het oordeel over school is bij deze groep minder positief dan bij de jonge jongeren: tweederde vindt het leuk op school, maar de omgang met docenten wordt veel vaker gekenschetst als 'matig' (59%) of 'slecht' (9%). Bovendien noemt ruim de helft van deze groep de eigen schoolprestaties matig (38%) tot (heel) slecht (19%).

Wangedrag en spijbelen komen zeer veelvuldig voor in deze groep. Spijbelen komt meestal voort uit een negatieve motivatie ('geen zin') en de gespijbelde tijd wordt over het algemeen gevuld met rondhangen thuis of op straat.

Desondanks zijn de meeste leerlingen in het voortgezet onderwijs (LBO/MAVO) van plan om straks een vervolgopleiding te gaan doen (60%). Eén op de 10 schoolgaanden verwacht werkloos te worden en 15% wil een baan gaan zoeken.

24 Deze getalsverhouding wordt volledig bepaald door de gevolgde selectieprocedure (benadering via scholen), en is dus niet representatief voor de jongeren in de gehele buurt.

Werk/werkloosheid

Aan de 16 niet-schoolgaanden in de Oost-select groep zijn enkele vragen gesteld over werk/werkloosheid. Er zijn momenteel 10 jongeren met werk, 6 jongeren zijn werkloos.

Van de werkenden zijn 7 jongeren positief over het werk zelf en over de omgang met baas en collega's. Drie jongeren ondervinden moeilijkheden op dit gebied. Dit zijn ook de jongeren die vaker van baan zijn gewisseld en die wel eens 'spijbelen' van het werk.

Van de 6 werkloze jongeren valt op dat zij over het algemeen al veel kortdurende baantjes achter de rug hebben. Vier jongeren hebben nu een uitkering, waaronder 2 met een WAO-uitkering. De meeste werklozen hebben geen (zwarte) neven bezigheden.

Criminaliteit

Door de jonge Oost-aselect groep wordt nogal eens vandalisme gepleegd (44 % deed dit wel eens), en ook diefstal van andermans spullen komt nogal eens voor (29%).

De jongeren in Oost doen dit vaker dan hun leeftijdsgenoten in Meerwijk en Noord. Daar staat tegenover dat winkeldiefstal en fietsdiefstal relatief weinig voorkomt bij de groep in Oost.

Gevraagd naar de motieven om al dan niet vandalisme of winkeldiefstallen te plegen, blijkt dat:

- degenen die **niet** meedoen vooral worden weerhouden door interne drempels (men keurt het af), en in de tweede plaats door de angst voor betrapping;
- degenen die **wel** meedoen als hoofdmotief hebben dat het spannend is (de 'kick').

De Oost-select groep geeft wat criminaliteit betreft een veel ernstiger beeld te zien (NB de jongeren waren hierop geselecteerd).

Op één na alle jongeren hebben 1 of meer delicten gepleegd: 82 % pleegde vandalisme, 89 % winkeldiefstal, 68 % fietsdiefstal, 58 % stal bezit van een ander. Een kwart van de jongeren deed mee aan auto-inbraak, eenzelfde proportie pleegde inbraak in woningen. Driekwart van deze jongeren heeft dan ook 1 of meer contacten met de politie gehad in verband met het plegen van criminaliteit.

Gevraagd naar hun motieven om vandalisme of winkeldiefstal te plegen, blijkt dat bij deze groep één motief centraal staat: verveling.

Sociale behoeften ('erbij horen') spelen minder een rol dan bij de jongere groep.

Vrije tijd: bezigheden

De jonge groep tieners in Oost (aselect) verveelt zich in meerderheid wel eens of vaak. Vergeleken met hun leeftijdsgenoten in Meerwijk en Noord brengen de Oost-aselect jongeren vrij veel tijd **binnenshuis** door (dit gegeven wordt nog eens bevestigd in de groepsgesprekken, zie hieronder). Ook is een relatief grote proportie lid van een sportclub (70%).

Het gebruik van alcohol of (soft)drugs komt nog vrijwel niet voor in deze groep.

De belangrijkste vormen van vrijetijdsbesteding in deze groep zijn: T.V. kijken, muziek beluisteren, samenzijn met vrienden/vriendinnen, de ouders thuis helpen en sporten.

Ook in de groep oudere jongeren (Oost-select) zijn T.V. kijken, muziek luisteren en samenzijn met vrienden/vriendinnen favoriete bezigheden. Sporten en ouders thuis helpen zijn minder belangrijk. In plaats daarvan wordt het op straat rondhangen en het bezoeken van cafés/koffiehops en het buurtjongerencentrum (de Troll) door deze jongeren zeer vaak genoemd.

Vrije tijd: behoeften

Ruim de helft van de jonge jongeren (aselect) vindt het aanbod van vrijetijdsactiviteiten in de buurt onvoldoende, zowel door de weeks als in het weekend. De ontevredenen weten meestal niet aan te geven wát ze precies missen, een aantal jongeren zou graag meer willen sporten.

Van oudere jongeren uit de Oost-selectgroep is een ruime meerderheid ontevreden over het vrijetijdsaanbod door de week en in het weekend. Zij willen vooral meer activiteiten van het jongerenwerk.

Vrije tijd: uitkomsten van de groepsgesprekken

Na het invullen van de enquête is met de jongeren in kleine groepjes nagepraat, met name over hun vrijetijdsbesteding en -behoeften. Daaruit komt het volgende beeld naar voren.

Uit de gesprekken met alle jongeren blijkt dat er weinig mogelijkheden zijn om de vrije tijd buitenshuis door te brengen: er is gebrek aan speelgebieden/groenvoorzieningen en er is weinig aanbod van activiteiten.

De leerlingen van de **basisscholen** lossen dit probleem op door vrij veel binnenshuis te recreëren (alleen of met vriendjes/vriendinnetjes). Er is bij deze groep wel behoefte aan meer groene, autovrije speelruimte buiten.

De (7) leerlingen van het **voortgezet onderwijs** noemen een groot aantal gewenste faciliteiten, met name in de sfeer van sport (voetbal, basketbal) en vermaak als disco, speelhallen, etc.

De groep **oudere jongeren** zoekt met name afleiding en gezelligheid in de eigen vriendenkring: er lijkt sprake van een sterke groepsbinding onder deze jongeren. Men is ook sterk buurtgebonden, ervaringen met uitgaan in de stad zijn ook niet altijd positief. Deze groep heeft dan ook met name behoefte aan een eigen stek, liefst in een buurthuis, waar ze hun eigen gang kunnen gaan. De Troll vervult die functie op dit moment, zij het dat de openingstijden volgens de jongeren verruimd dienen te worden. Met name op zondag is er niets te doen.

Het valt aan te bevelen om de projectactiviteiten in Oost in nauwe samenwerking met de Troll en de jongerenwerker op te zetten en uit te voeren.

Bijlage 1: Tabellen

Tabel 1: Kenmerken van de onderzoeksgroep

	Meerwijk aselect		Noord aselect		Oost aselect		Totaal aselect		Oost select	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
geslacht										
jongen	38	70	35	67	19	70	92	69	30	88
meisje	16	30	17	33	8	30	41	31	4	12
totaal	54	100	52	100	27	100	133	100	34	100
leeftijd										
10-12 jaar	34	63	26	50	19	71	79	59	-	-
13-14 jaar	14	26	22	42	6	22	42	32	5	15
15-17 jaar	6	11	3	6	2	7	11	8	18	53
18-20 jaar	-	-	-	-	-	-	-	-	11	32
onbekend	-	-	1	2	-	-	1	1	-	-
in nederland geboren?										
ja	37	68	48	92	27	100	112	84	33	97
nee	17	32	4	8	-	-	21	16	1	3
herkomst ouder(s)*										
nederlands	23	43	36	69	14	52	73	55	29	85
allochtoon	23	43	11	21	11	41	45	34	2	6
overig buitenlands	7	13	5	10	1	4	13	10	3	9
onbekend	1	2	-	-	1	4	2	2	-	-

- * Allochtoon = één of twee ouders zijn van turkse, marokkaanse, surinaamse of antilliaanse afkomst.
 Nederlands = beide ouders zijn van nederlandse afkomst.
 Overig buitenlands = één of twee ouders afkomstig uit andere dan de bovengenoemde landen.

Tabel 2: Thuissituatie

	Meerwijk aselect (n=54) %	Noord aselect (n=52) %	Oost aselect (n=27) %	Totaal aselect (n=133) %	Oost select (n=34) %
woonsituatie					
bij beide ouders	82	77	89	81	79
bij 1 ouder	17	23	11	18	18
bij familie of pleeggezin	-	-	-	-	-
gehuwd/samenwonend	-	-	-	-	3
anders	2	-	-	1	-
oordeel thuissituatie					
(heel) plezierig	80	64	81	73	74
matig/wisselend	15	31	15	21	24
(meestal) vervelend	4	4	-	3	-
niet ingevuld	2	2	4	2	3
omgang met vader					
(heel) goed	87	83	85	85	71
matig/wisselend	7	11	11	10	24
slecht	2	2	-	2	-
geen contact/geen vader	4	2	4	4	6
omgang met moeder					
(heel) goed	92	83	92	89	79
matig/wisselend	6	15	7	10	21
slecht	-	2	-	1	-
geen contact/geen moeder	-	-	-	-	-
niet ingevuld	2	-	-	1	-
omgang met broers/zussen					
(heel) goed	46	48	52	50	47
matig/wisselend	41	40	26	38	24
slecht	-	6	11	5	12
geen contact/geen brs/zsn	11	6	-	7	18
ooit van huis weggelopen?					
nooit	93	94	89	92	74
1 keer	2	2	7	3	18
vaker	4	2	4	3	6
niet ingevuld	2	2	-	2	3

Tabel 2: Thuissituatie < vervolg >

	Meerwijk aselect (n=54) %	Noord aselect (n=52) %	Oost aselect (n=27) %	Totaal aselect (n=133) %	Oost select (n=34) %
hoeveel zakgeld per week?					
geen zakgeld	24	10	18	17	32
tot 5 gulden	22	27	37	27	-
5-10 gulden	24	42	33	33	9
10-20 gulden	17	8	7	11	26
20-40 gulden	2	11	4	6	18
meer dan 40 gulden	4	-	-	2	12
niet ingevuld	8	2	-	4	3
(gem. per week*)	(f 10,50)	(f 9,50)	(f 7,-)	(f 9,50)	(f 24,50)
vertel je wat je uitvoert buitenshuis?					
altijd/meestal wel	76	71	85	76	59
wisselend	9	11	7	10	21
meestal niet/nooit	13	15	8	13	15
niet ingevuld	2	2	-	2	6
betaalde baan ouders?					
vader werkt	76	81	85	80	71
werkt niet	15	13	11	14	24
geen vader	6	4	4	5	3
niet ingevuld	2	2	-	2	3
moeder werkt	37	65	59	53	44
werkt niet	57	33	37	44	53
geen moeder	-	-	4	1	-
niet ingevuld	4	2	-	3	3

* Exclusief degenen die geen zakgeld ontvangen.

Tabel 3: School

	Meerwijk aselect (n = 54) %	Noord aselect (n = 52) %	Oost aselect (n = 27) %	Totaal aselect (n = 133) %	Oost select (n = 22)* %
schooltype					
basisonderwijs	54	61	67	59	9
brugklas	2	10	4	5	-
LBO	20	8	26	17	50
MAVO	24	21	4	19	14
HAVO/MBO	-	-	-	-	5
partieel leerplichtig	-	-	-	-	18
onbekend	-	-	-	-	5
oordeel school					
(heel) leuk	80	65	73	73	68
matig/wisselend	17	31	26	24	23
(heel) vervelend	4	4	-	3	9
oordeel schoolregels					
te streng	6	15	11	11	32
wel goed	74	58	74	68	55
niet streng genoeg	6	-	7	4	-
weet niet	15	27	7	18	14
omgang met docenten					
(heel) goed	65	65	70	66	32
matig/wisselend	33	35	30	33	59
(heel) slecht	2	-	-	1	9
omgang met klasgenoten					
(heel) goed	74	60	74	68	68
matig/wisselend	22	35	26	28	23
slecht	4	5	-	4	9

Tabel 4: Schoolprestaties

	Meerwijk aselect (n=54) %	Noord aselect (n=52) %	Oost aselect (n=27) %	Totaal aselect (n=133) %	Oost select (n=22) %
goede cijfers gehaald dit jaar?					
(heel) goed	65	58	66	62	43
wisselend/matig	33	40	22	34	38
(heel) slecht	2	2	7	3	19
niet ingevuld	-	-	4	1	-
vindt zelf goede cijfers belangrijk?					
heel belangrijk	67	58	67	63	52
belangrijk	28	29	22	27	29
wisselend	6	13	11	10	19
niet belangrijk	-	-	-	-	-
vinden ouders cijfers belangrijk?					
heel belangrijk	78	60	74	70	43
belangrijk	20	31	26	26	52
wisselend	2	8	-	3	5
niet belangrijk	-	-	-	-	-
niet ingevuld	-	2	-	1	-
tijd per dag besteed aan huiswerk:					
minder dan 30 minuten	35	42	56	42	36
30-60 min.	39	31	30	34	23
1-2 uur	17	21	15	18	5
meer dan 2 uur	4	4	-	3	-
ik krijg nooit huiswerk	6	-	-	2	9
ik maak nooit huiswerk	-	-	-	-	27
niet ingevuld	-	2	-	1	-
plannen na verlaten school					
leerlingen basisschool*:	(n=30)	(n=37)	(n=19)	(n=86)	(n=2)**
naar LBO	3	16	11	10	(1)
naar MAVO/HAVO	63	51	47	55	-
naar VWO	17	8	11	12	-
anders	10	8	5	8	(1)
weet nog niet	7	16	26	15	-
ln. voortgezet onderwijs:					
(n=23)	(n=15)	(n=8)**	(n=46)	(n=20)	
vervolgopleiding	57	60	(6)	61	60
baan zoeken	13	7	-	9	15
zal werkloos worden	-	-	-	-	10
anders	9	-	(1)	7	5
weet nog niet	22	33	(1)	24	10

* inclusief brugklasleerlingen.

** als de betreffende groep kleiner is dan 10 jongeren worden niet de percentages maar -tussen haakjes- de absolute aantallen gegeven.

Tabel 5: School: wangedrag en spijbelen

	Meerwijk aselect (n=54) %	Noord aselect (n=52) %	Oost aselect (n=27) %	Totaal aselect (n=133) %	Oost select (n=22) %
wel eens klas uitgestuurd dit schooljaar?					
nee	56	65	48	57	14
ja	44	35	52	43	86
(gemiddeld aantal keren):	(4x)	(5x)	(6x)	(5x)	(14x)
wel eens gespijgeld dit schooljaar?					
nee	94	90	93	92	64
ja	6	10	7	8	36
(gemiddeld aantal keren):	(4x)	(7x)	(3x)	(6x)	(5x)
belangrijkste reden van spijbelen (NB absolute aantallen, n < 10)*					
bang voor slechte cijfers	-	(1)	(2)	(3)	-
geen zin	(2)	-	-	(2)	(4)
uitslapen	-	-	-	-	(2)
problemen thuis	(1)	-	-	(1)	-
ouders thuis helpen	-	(1)	-	(1)	(1)
anders	-	(3)	-	(3)	(1)
niet ingevuld	-	-	-	(1)	(1)
wat deed je tijdens spijbelen? (NB absolute aantallen, n < 10)*					
huiswerk maken	-	(2)	-	(2)	-
thuis blijven	(1)	-	(1)	(2)	(4)
bij vriend(in) thuis	(1)	-	-	(1)	-
op straat (rondhangen)	-	(1)	-	(1)	(3)
naar winkelcentrum/binnenstad	-	-	(1)	(1)	-
naar café/clubhuis o.i.d.	-	(1)	-	(1)	-
anders	(1)	(1)	-	(2)	(1)
niet ingevuld	-	-	-	(1)	(1)
bezigheid na schooltijd					
direct naar huis	50	67	48	56	50
blijf tijdje bij school	30	19	27	25	23
met vriend(in) mee naar huis	7	6	11	8	18
naar winkelcentrum/binnenstad	6	-	-	2	-
naar café/clubhuis o.i.d.	4	-	-	2	9
anders	4	4	14	6	-
niet ingevuld	-	4	-	2	-

* Als de betreffende groep kleiner is dan 10 jongeren worden niet de percentages maar -tussen haakjes- de absolute aantallen gegeven.

Tabel 6: Werk

	Oost - select (n=34)	
	abs.	%
op dit moment werk?		
ja	10	29
ja, bijbaantje naast school	8	24
nee, werkloos	6	18
nee, nog schoolgaand	10	29
oordeel over huidige werk		(n=10)
positief	7	70
neutraal	3	30
negatief	-	-
omgang met baas		(n=10)
goed	7	70
matig	3	30
slecht	-	-
omgang met collega's		(n=10)
goed	6	60
matig	2	20
slecht	-	-
n.v.t. (werkt alleen)	1	10
niet ingevuld	1	10
totale tijd werkervaring		(n=10)
minder dan 3 maanden	-	-
3-6 maanden	-	-
6-12 maanden	4	40
1-2 jaar	-	-
langer dan 2 jaar	6	60
'spijbelen' van werk?		(n=10)
nooit	7	70
enkele keer	3	30
vaker	-	-
wel eens veranderd van werk?		(n=10)
nee	6	60
1 keer	-	-
2 keer	1	10
3 keer	3	30

Tabel 7: Werkloosheid

	Oost - select (n=6)
	NB absolute aantallen
hoe lang werkloos?	
minder dan 3 maanden	1
3-6 maanden	2
6-12 maanden	1
1-2 jaar	1
langer dan 2 jaar	1
eerdere werkervaring	
minder dan 3 maanden	-
3-6 maanden	1
6-12 maanden	1
1-2 jaar	3
langer dan 2 jaar	-
niet ingevuld	1
wel eens veranderd van werk?	
nee	-
1 keer	1
2 keer	-
3 keer	1
4 keer of vaker	3
niet ingevuld	1
reden verlies laatste werkkring	
ontslag	4
zelf weggegaan	1
niet ingevuld	1
uitkering?	
ja	4
nee	2
nevenbezigheden voor extra geld?	
klussen/zwart werken	-
stelen/pikken	1
anders	1
geen	4

Tabel 8: Criminaliteit (algemeen)

	Meerwijk aselect (n=54) %	Noord aselect (n=52) %	Oost aselect (n=27) %	Totaal aselect (n=133) %	Oost select (n=34) %
Heb je wel eens:					
iets van een ander gepikt?					
nooit	83	73	70	77	41
1 keer	11	15	7	15	26
vaker	6	10	22	8	32
niet ingevuld	-	2	-	1	-
(gemiddeld aantal)*	(1x,n=4)	(3x,n=8)	(3x,n=5)	(3x,n=17)	(5x,n=9)
op straat gevochten?					
nooit	15	27	22	21	6
1 keer	35	21	22	27	9
vaker	48	52	56	51	85
niet ingevuld	2	-	-	1	-
(gemiddeld aantal)*	(3x,n=33)	(4x,n=29)	(3x,n=16)	(3x,n=78)	(5x,n=19)
een fiets gestolen?					
nooit	80	96	93	89	32
1 keer	7	2	-	4	9
vaker	7	-	4	4	59
niet ingevuld	6	2	4	4	-
(gemiddeld aantal)*	(2x,n=6)	(-)	(-)	(3x,n=7)	(5x,n=13)
ingebroken in een auto?					
nooit	96	98	93	96	76
1 keer	2	-	7	2	6
vaker	2	-	-	1	18
niet ingevuld	-	2	-	1	-
(gemiddeld aantal)*	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
ingebroken in een woning?					
nooit	100	96	89	96	76
1 keer	-	2	4	2	15
vaker	-	-	7	2	9
niet ingevuld	-	2	-	1	-
(gemiddeld aantal)*	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)

* Het gemiddelde aantal keren, dat de daders in het afgelopen **half** jaar dit delict pleegden. Aangezien het soms om zeer kleine aantallen gaat, is het betreffend aantal daders erbij vermeld (n=...). Bij minder dan 5 daders is berekening van een gemiddelde achterwege gelaten.

Tabel 8: Criminaliteit algemeen < vervolg >

	Meerwijk aselect (n=54) %	Noord aselect (n=52) %	Oost aselect (n=27) %	Totaal aselect (n=133) %	Oost select (n=34) %
Ooit betraapt bij plegen delict?					
pleeg nooit delict	50	44	37	45	3
nooit	28	44	37	36	24
1 keer	17	10	19	14	24
vaker	6	2	7	5	44
niet ingevuld	-	-	-	-	6
Ooit opgepakt door politie i.v.m. delict?					
pleeg nooit delict	35	46	19	36	-
nooit	48	50	70	53	24
1 keer	9	4	4	6	21
vaker	7	-	7	5	56
Wapenbezit					
geen wapen	68	75	81	74	50
mes	19	15	7	15	27
boksbeugel	-	-	-	-	3
werpster	-	-	-	-	-
wurgstokjes	-	-	4	1	3
schietwapen	-	2	-	1	-
anders	3	2	-	2	15
niet ingevuld	9	7	7	6	2

Tabel 9: Vandalisme

	Meerwijk aselect (n=54) %	Noord aselect (n=52) %	Oost aselect (n=27) %	Totaal aselect (n=133) %	Oost select (n=34) %
vernieling meegemaakt/meegedaan?					
meegemaakt en meegedaan	26	25	44	29	82
meegemaakt en niet meegedaan	30	35	33	32	9
niet meegemaakt	44	40	22	38	9
(gem. aantal)*	(5x, n=10)	(2x, n=13)	(6x, n=8)	(4x, n=31)	(2x, n=28)
reden niet vernielen (n=16) (n=18) (n=9)** (n=43) (n=3)**					
durf niet/bang v. betrapping	44	6	(2)	23	-
zonde om iets kapot te maken	31	33	(4)	35	(1)
wil niet bij zo'n groep horen	25	55	(3)	39	(1)
anders	-	6	-	2	(1)
				(1x, n=18)	
reden wel vernielen (n=14) (n=13) (n=12) (n=39) (n=28)					
te veel gedronken	-	-	-	-	4
met groep meedoen	21	54	17	31	21
verveling/spannend	64	31	67	54	75
wordt toch niet betrap	-	-	17	5	-
anders	14	15	-	10	-
vernielers: meestal alleen, of met meer?					
	(n=14)	(n=13)	(n=12)	(n=39)	(n=28)
alleen	7	8	17	10	4
met z'n tweeën	21	38	17	26	7
met meer dan twee	29	38	58	41	43
wisselend	43	15	8	23	46
vernielers: meestal in de eigen woonbuurt?					
	(n=14)	(n=13)	(n=12)	(n=39)	(n=28)
eigen woonbuurt	29	61	42	44	36
andere buurt	21	-	25	15	21
wisselend	50	38	33	41	43

* Het gemiddelde aantal keren, dat de daders in het afgelopen **half** jaar dit delict pleegden. Aangezien het soms om zeer kleine aantallen gaat, is het betreffend aantal daders erbij vermeld (n=...).

** Als de betreffende groep kleiner is dan 10 jongeren worden niet de percentages maar -tussen haakjes- de absolute aantallen gegeven.

Tabel 10: Winkeldiefstal

	Meerwijk aselect (n=54) %	Noord aselect (n=52) %	Oost aselect (n=27) %	Totaal aselect (n=133) %	Oost select (n=34) %
wel eens winkeldiefstal gepleegd?					
nee	69	73	81	73	12
ja, 1 keer	19	21	15	19	15
ja, vaker	13	6	4	8	74
(gem. aantal)*	(2x, n=6)	(1x, n=8)	(2x, n=5)	(2x, n=9)	(2x, n=30)
reden niet stelen (n=37) (n=38) (n=22) (n=97) (n=4)**					
durf niet/bang voor betrapping	22	29	32	27	-
mijn vrienden doen zoiets niet	5	5	14	7	-
vind het zelf niet goed	60	66	41	56	(3)
anders	11	-	5	5	(1)
niet ingevuld	3	-	9	2	-
reden wel stelen (n=17) (n=14) (n=5)** (n=36) (n=30)					
met groep mee/erbij horen	12	21	-	14	3
verveling/spannend	41	-	(2)	25	63
wordt toch niet betrapt	-	7	-	3	3
te weinig zakgeld	-	21	(1)	11	3
anders	29	50	(2)	39	27
niet ingevuld	18	-	-	8	-
meestal alleen, of met meer?					
	(n=17)	(n=14)	(n=5)**	(n=36)	(n=30)
alleen	24	57	(4)	44	20
met z'n tweeën	35	21	(1)	28	30
met meer dan twee	12	14	-	11	20
wisselend	12	7	-	8	30
niet ingevuld	18	-	-	8	-

* Als de betreffende groep kleiner is dan 10 jongeren worden niet de percentages maar -tussen haakjes- de absolute aantallen gegeven.

** Het gemiddelde aantal keren, dat de daders in het afgelopen half jaar dit delict pleegden. Aangezien het soms om zeer kleine aantallen gaat, is het betreffend aantal daders erbij vermeld (n=...).

Tabel 11: Vrije tijd: algemeen

	Meerwijk aselect (n=54) %	Noord aselect (n=52) %	Oost aselect (n=27) %	Totaal aselect (n=133) %	Oost select (n=34) %
Verveel je je wel eens?					
zelden	24	13	11	17	6
soms	63	54	56	58	53
regelmatig/vaak	13	31	33	24	41
niet ingevuld	-	2	-	1	-
Waar besteed je je vrije tijd?					
meestal thuis	20	19	41	24	-
meestal buitenshuis	28	27	26	27	71
ongeveer gelijk	28	36	11	28	24
wisselend	24	17	22	21	6
Lid van sportvereniging of -club?					
ja	52	61	70	59	50
nee	48	38	30	41	50
Zo nee: reden?	(n=26)	(n=20)	(n=8)*	(n=54)	(n=17)
pas gestopt met sporten	19	25	(1)	20	12
hou niet van					
georganiseerde sport	31	15	(3)	26	12
hou niet van sport	4	5	-	2	18
er is niets in de buurt	-	10	(1)	7	-
te weinig tijd	19	15	-	15	12
mag niet van ouders	-	10	(1)	6	-
ouders vinden het te duur	4	5	-	4	-
anders	23	15	(2)	20	35
Meer sportactiviteiten in de buurt gewenst?					
zeker wel	43	42	41	42	35
misschien wel	31	38	41	36	24
nee	9	6	7	8	26
weet het niet	16	13	11	14	15

* als de betreffende groep kleiner is dan 10 jongeren worden niet de percentages maar -tussen haakjes- de absolute aantallen gegeven.

Tabel 12: Alcohol- en druggebruik

	Meerwijk aselect (n = 54) %	Noord aselect (n = 52) %	Oost aselect (n = 27) %	Totaal aselect (n = 133) %	Oost select (n = 34) %
Hoe vaak heb je in de laatste 3 maanden:					
* alcohol gebruikt?					
(vrijwel) niet	91	96	93	94	29
tot 1x per week	7	4	7	6	41
enkele keren per week	-	-	-	-	18
(bijna) dagelijks	-	-	-	-	9
niet ingevuld	2	-	-	1	3
* marihuana/hasj gebruikt?					
(vrijwel) niet	91	100	100	96	53
tot 1x per week	6	-	-	2	12
enkele keren per week	-	-	-	-	9
(bijna) dagelijks	-	-	-	-	14
niet ingevuld	4	-	-	2	12
* cocaïne gebruikt?					
(vrijwel) niet	96	100	100	98	82
tot 1x per week	-	-	-	-	12
enkele keren per week	-	-	-	-	3
(bijna) dagelijks	-	-	-	-	-
niet ingevuld	4	-	-	2	3

Tabel 13: Vrije tijd, belangrijkste bezigheden

	Meerwijk aselect (n=54) %	Noord aselect (n=52) %	Oost aselect (n=27) %	Totaal aselect (n=133) %	Oost select (n=34) %
Hoe vaak doe je de volgende dingen?					
* TV kijken					
dagelijks	94	90	100	94	100
1-2 x per week	4	8	-	5	-
paar keer per maand	-	-	-	-	-
zelden of nooit	-	2	-	1	-
niet ingevuld	2	-	-	1	-
* muziek luisteren					
dagelijks	56	79	59	65	82
1-2 x per week	24	13	33	22	12
paar keer per maand	7	4	4	5	3
zelden of nooit	11	4	4	7	-
niet ingevuld	2	-	-	1	3
* muziek maken					
dagelijks	4	6	18	7	9
1-2 x per week	13	6	7	9	9
paar keer per maand	7	2	7	5	3
zelden of nooit	72	86	67	77	76
niet ingevuld	4	-	-	2	3
* kranten/boeken lezen					
dagelijks	22	21	33	24	9
1-2 x per week	33	33	26	32	12
paar keer per maand	20	11	15	16	12
zelden of nooit	24	33	26	28	65
niet ingevuld	-	2	-	1	3
* knutselen/sleutelen					
dagelijks	9	6	15	9	24
1-2 x per week	26	23	33	26	29
paar keer per maand	22	21	18	21	9
zelden of nooit	37	50	26	40	35
niet ingevuld	6	-	7	4	3
* sporten					
dagelijks	28	27	37	29	21
1-2 x per week	54	52	48	52	44
paar keer per maand	4	2	-	2	6
zelden of nooit	13	19	11	15	24
niet ingevuld	2	-	4	2	6

Tabel 13: Vrije tijd, belangrijkste bezigheden < vervolg >

	Meerwijk aselect (n=54) %	Noord aselect (n=52) %	Oost aselect (n=27) %	Totaal aselect (n=133) %	Oost select (n=34) %
Hoe vaak doe je de volgende dingen?					
* ouders helpen					
dagelijks	59	35	48	47	32
1-2 x per week	17	40	44	32	29
paar keer per maand	6	13	-	8	21
zelden of nooit	15	10	7	11	12
niet ingevuld	4	2	-	2	6
* samenzijn met vriend(inn)en					
dagelijks	56	61	56	58	82
1-2 x per week	26	28	37	29	12
paar keer per maand	11	4	-	6	3
zelden of nooit	6	4	7	5	-
niet ingevuld	2	2	-	2	3
* op straat slenteren					
dagelijks	9	11	22	8	59
1-2 x per week	18	17	4	19	18
paar keer per maand	9	8	-	8	-
zelden of nooit	61	58	70	62	18
niet ingevuld	2	4	4	3	6
* rondhangen/niets doen					
dagelijks	4	8	-	4	38
1-2 x per week	13	29	30	23	24
paar keer per maand	24	19	22	22	12
zelden of nooit	57	42	48	50	24
niet ingevuld	2	2	-	2	3
* naar café/koffieshop					
dagelijks	6	4	4	5	38
1-2 x per week	11	4	11	8	15
paar keer per maand	9	8	4	7	9
zelden of nooit	70	85	78	77	35
niet ingevuld	4	-	4	2	3
* naar buurthuis/jongerencentrum					
dagelijks	4	-	-	2	38
1-2 x per week	18	10	15	14	50
paar keer per maand	11	8	4	8	6
zelden of nooit	63	81	81	74	3
niet ingevuld	4	2	-	2	3

Tabel 13: Vrije tijd, belangrijkste bezigheden < vervolg >

	Meerwijk aselect (n=54) %	Noord aselect (n=52) %	Oost aselect (n=27) %	Totaal aselect (n=133) %	Oost select (n=32) %
Hoe vaak doe je de volgende dingen?					
* naar de disco gaan					
dagelijks	-	-	-	-	24
1-2 x per week	11	2	4	6	53
paar keer per maand	13	10	7	10	12
zelden of nooit	72	88	89	82	9
niet ingevuld	4	-	-	2	3
* naar de bioscoop gaan					
dagelijks	-	-	-	-	3
1-2 x per week	2	2	4	2	12
paar keer per maand	43	40	44	42	29
zelden of nooit	46	52	52	50	56
niet ingevuld	9	6	-	6	-
* naar het stadscentrum gaan					
dagelijks	17	2	7	9	32
1-2 x per week	44	27	52	39	35
paar keer per maand	33	38	22	33	24
zelden of nooit	2	33	18	17	9
niet ingevuld	4	-	-	2	-

Tabel 14: Vrije tijd: behoeften

	Meerwijk aselect (n=54) %	Noord aselect (n=52) %	Oost aselect (n=27) %	Totaal aselect (n=133) %	Oost select (n=34) %
Voldoende aanbod van vrijetijdsactiviteiten in de eigen buurt, <u>door-de-weeks</u>?					
voldoende	37	25	22	29	3
gaat wel	26	23	30	26	15
onvoldoende	26	44	37	35	76
weet het niet	11	8	11	9	6
Wat ontbreekt? (door-de-weeks)					
	(n=28)	(n=36)	(n=18)	(n=82)	(n=31)
sportactiviteiten	25	14	39	23	3
leuk café	7	-	-	2	3
activiteiten jongerenwerk	18	14	-	12	52
anders	7	19	17	15	3
weet het niet	43	53	44	48	39
Voldoende aanbod van vrijetijdsactiviteiten in de eigen buurt, <u>in het weekend</u>?					
voldoende	35	31	33	33	9
gaat wel	13	21	22	18	6
onvoldoende	39	40	33	38	71
weet het niet	13	8	11	11	15
Wat ontbreekt? (weekend)					
	(n=28)	(n=32)	(n=15)	(n=75)	(n=26)
sportactiviteiten	21	9	40	20	4
leuk café	14	-	-	5	18
activiteiten jongerenwerk	18	12	-	12	30
anders	7	6	13	8	7
weet het niet	39	72	47	55	41

Tabel 15: Aanvullende vragen Meerwijk

	Meerwijk (n=54)	
	abs.	%
Is tienercentrum Space bekend?		
ja	35	65
nee	18	33
niet ingevuld	1	2
Hoe vaak bezoek je Space? (n=35)		
meerdere keren per week	4	11
1x per week	8	23
1x per maand	4	11
minder dan 1x per maand	2	6
nooit	17	49
Reden niet-bezoeken Space (n=29)*		
nooit aan gedacht	16	55
kinderachtig	1	3
vriend(inn)en komen er niet	4	14
niets leuks te doen	4	14
niet ingevuld	4	14
Reden bezoek Space (n=18)		
verder niets te doen in de buurt	3	17
vriend(inn)en gaan erheen	1	6
huiswerk maken	-	-
cursus volgen	-	-
gezelligheid	13	72
praten over problemen	-	-
niet ingevuld	1	6
Ken je de tienerwerkers? (n=18)		
ja	18	100
nee	-	-
Naschoolse bezigheden voordat Space er was (n=18)		
thuisblijven	5	28
rondhangen	2	11
sporten	5	28
anders	6	33